

INHOUDSTABEL

INLEIDING	5
HISTORIEK	7
De Europese samenwerking: een vredesproject.....	7
Een nieuwe stap voorwaarts	7
De samenwerking groeit	8
Een Europa zonder grenzen	8
Europa's nieuwe gelaat.....	9
Een nieuwe eeuw, een nieuw Europa?	10
DE EUROPESE UNIE: HOE WERKT DAT?	12
A. Inleiding	12
De Europese Raad	12
De Europese Commissie	13
De Ministerraad	13
Het Europees Parlement	14
Het Europees Hof van Justitie	14
B. Invloed van de EU op Vlaanderen	15
C. Invloed van Vlaanderen op de EU	16
D. Uitdagingen	17
E. Opdrachten	18
ECONOMIE EN ONDERZOEK.....	21
A. Inleiding	21
De Europese economie	21
Onderzoek.....	22
B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen	23
C. Vlaamse invloed op het Europese beleid	23
D. Uitdagingen	24
E. Opdrachten	25
LANDBOUW EN VISSERIJ	29
A. Inleiding.....	29
Het Europese landbouwbeleid	29
Het Europese visserijbeleid	29
B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen	30
C. Vlaamse invloed op het Europese Beleid	30
D. Uitdagingen	31
E. Opdrachten	32
REGIONAAL BELEID	36
A. Inleiding	36

B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen	37
C. Vlaamse invloed op het Europese beleid	38
D. Uitdagingen	38
E. Opdrachten	39
MOBILITEIT	42
A. Inleiding	42
B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen	42
C. Vlaamse invloed op het Europese Beleid	43
D. Uitdagingen	43
E. Opdrachten	44
SOCIAAL BELEID	47
A. Inleiding	47
B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen	47
C. Vlaamse invloed op het Europese Beleid	48
D. Uitdagingen	48
E. Opdrachten	49
ONDERWIJS	53
A. Inleiding	53
B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen	53
C. Vlaamse invloed op het Europese Beleid	54
D. Uitdagingen	54
E. Opdrachten	54
CULTUUR	59
A. Inleiding	59
B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen	60
C. Invloed van Vlaanderen op het Europese Beleid.....	60
D. Uitdagingen	60
E. Opdrachten	62
MILIEU	66
A. Inleiding.....	66
B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen	67
C. Vlaamse invloed op het Europese Beleid	67
D. Uitdagingen	68
E. Opdrachten	68
MIGRATIEBELEID	71
A. Inleiding.....	71
B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen	71
C. Vlaamse invloed op het Europese Beleid	72
D. Uitdagingen	72

BIJLAGE 1:	76
Oplossingen.....	76
1. de Europese Unie: Hoe werkt dat?	76
2. Economie en Onderzoek	76
3. Landbouw en Visserij	77
4. Regionaal Beleid.....	78
5. Mobiliteit	78
6. Sociaal Beleid.....	78
7. Onderwijs	79
8. Cultuur.....	79
9. Milieu.....	79
10. Migratiebeleid.....	80
 BIJLAGE 2:	 81
De ministers van de Vlaamse Regering en hun bevoegdheden	81
 COLOFON	 84

INLEIDING

'Samen sinds 1957', dat is de slogan waarmee Europa dit jaar feest viert naar aanleiding van de 50ste verjaardag van het Verdrag van Rome.

Op 25 maart 2007 was het vijftig jaar geleden dat het Verdrag van Rome werd ondertekend. Met dat verdrag werden de toenmalige Europese Economische Gemeenschappen geboren. Het betreft een sleuteldatum in de Europese geschiedenis: zes landen kozen ervoor om met elkaar samen te werken op een wijze die tot dusver nog niet vertoond was in de wereld van de internationale relaties. Het ging namelijk om meer dan een alliantie met specifieke doeleinden of een functioneel samenwerkingsverband. De zes voelden duidelijk aan dat ze de grondslag hadden gelegd voor een Europese constructie die niet samenviel met de som der lidstaten. Er was een integratieproces op gang gebracht!

In deze 50 jaar brachten we een succesvolle economische en monetaire integratie tot stand, en lieten we ook de tijden van oorlog tussen de Europese landen ver achter ons, om toe te treden tot een ruimte van vrijheid, vrede en welvaart.

In tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, is de Europese Unie niet alleen buitenland, maar ook binnenland! Ook Vlaanderen zit volledig ingebed in het Europese gebeuren. De Europese dimensie is aanwezig in elk Vlaams beleidsdomein en ieder lid van de Vlaamse Regering is verantwoordelijk voor het Europese verlengstuk van de aan hem/haar toegewezen bevoegdheden.

Een niet te onderschatten deel van de interne Vlaamse wetgeving is het rechtstreeks gevolg van of wordt beïnvloed door Europese regelgeving of politieke afspraken. Het dagelijkse leven van de Vlaming is doorweven van Europese invloed. Om die reden tracht Vlaanderen de Vlaamse belangen dan ook maximaal te behartigen in de Europese context.

Deze halve eeuw Europese integratie mag uiteraard niet onopgemerkt voorbijgaan!

Ook voor Vlaanderen is dit een ideale gelegenheid om te vieren, te reflecteren in het kader van het huidige debat rond de toekomst van de EU en haar (jonge) burgers zo goed mogelijk te informeren. Daarbij wordt zowel gewezen op de successen van vijftig jaar Europese integratie als op de uitdagingen en problemen die deze samenwerking met zich mee brengt.

Deze didactische brochure die samen met de Stichting Ryckvelde vzw werd ontwikkeld, heeft als doel om jongeren het verhaal over de Europese Unie te brengen. Heel concreet wordt daarbij de impact van de Europese integratiegeschiedenis op Vlaanderen en de leefwereld van de Vlamingen verduidelijkt. Concrete voorbeelden tonen aan dat Europa allesbehalve een ver-van-ons-bed-show is.

Het pakket bestaat uit twee grote delen. In het eerste deel geven we een volledig overzicht van de Europese integratie. We overlopen de verschillende mijlpalen van de Europese samenwerking: van EGKS tot de Europese Grondwet.

In het tweede deel gaan we dieper in op de relatie tussen Vlaams beleid en Europees beleid. Aan de hand van tien fiches tonen we aan wat Europa met Vlaanderen te maken heeft en omgekeerd. Elke fiche behandelt een beleidsdomein waarvan de link met Vlaanderen wordt belicht. Uiteraard komen hierbij niet alle Vlaamse beleidsdomeinen aan bod. Daarom is achteraan deze brochure een overzicht opgenomen van alle Vlaamse ministers en hun respectievelijke bevoegdheden. Volgende thema's komen wel aan bod: de Europese instellingen, de Europese economische verwezenlijkingen, het gemeenschappelijke landbouwbeleid, het regionaal beleid van de EU, mobiliteit, sociaal beleid, onderwijs, cultuur, milieu en migratie. Bij elke fiche geven we een beknopte uitleg over het beleidsdomein, geven we een voorbeeld van de Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen, tonen we aan hoe Vlaanderen invloed uitoefent op het Europese beleid en vertellen we wat de uitdagingen zijn op dit vlak. Tot slot maakten we bij elke fiche drie opdrachten rond het thema.

Ik ben ervan overtuigd dat dit pakket een uiterst handig instrument is bij alle soorten opleidingen en vormingen. Laten we Europa nog een gelukkige verjaardag wensen en wie weet help ook jij ooit mee de Vlaams-Europese band te versterken!

Veel leesgenot,

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid

9 mei 2007

HISTORIEK

We kunnen het ons niet meer voorstellen, maar tot voor kort was vrede geen evidentie in Europa. De eerste helft van de twintigste eeuw was het Europese continent nog het strijdtoneel van twee wereldoorlogen. Nadien bleven de Europese landen compleet vernield achter en klonk de slogan 'nooit meer oorlog' luider dan ooit.

Samenwerking op Europees vlak leek het enige instrument om dat te bereiken. Maar de realisatie en de uitwerking van die samenwerking liep niet over rozen. Ze kwam tot stand in een periode waarin de democratie rake klappen had gekregen en waarin de spanning tussen Oost en West uiteindelijk resulteerde in een Koude Oorlog. Bovendien verliep het integratieproces niet in een vlotte beweging, maar via een stop-go-ritme.

De Europese samenwerking mag ondertussen een geslaagd project genoemd worden: al meer dan vijftig jaar is er vrede en welvaart in Europa. Toch hebben we geen tijd om op onze lauweren te rusten, want de uitdagingen waarvoor de Unie staat, zijn niet min.

De Europese samenwerking: een vredesproject

Na de Tweede Wereldoorlog ondernamen de Europese landen verschillende pogingen om de vrede in Europa te garanderen. Maar geen enkel samenwerkingsverband kon op die uitdaging een antwoord formuleren. Ze kampten allen met hetzelfde probleem: het waren geen krachtdadige instrumenten die los van de lidstaten konden beslissen.

Een revolutionair idee was dus nodig. En dat had Jean Monnet. Hij stelde voor om een gemeenschappelijke markt voor kolen en staal tussen Duitsland, Frankrijk en andere geïnteresseerde landen op te richten. De lidstaten zouden hun beslissingsmacht over deze sectoren, die van vitaal belang waren voor de oorlogsindustrie, afstaan aan een Europees orgaan. Zo zou oorlogvoeren onmogelijk worden.

Jean Monnet

Het was de toenmalige Franse minister van Buitenlandse Zaken, Robert Schuman, die het voorstel, op 9 mei 1950, lanceerde bij zijn Europese collega's.

Zes landen reageerden positief op het voorstel. België, Nederland, Luxemburg, Frankrijk, Italië en Duitsland ondertekenden in 1951 het verdrag dat de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal oprichtte en het startschot gaf voor verdere Europese samenwerking.

Een nieuwe stap voorwaarts

Na een mislukte poging om een Europese Politieke- en Defensiegemeenschap op te richten, besloten de Europese leiders het integratieproces verder te zetten langs de weg van de economische samenwerking. Het resultaat waren twee nieuwe verdragen, die in 1957 door 'de Zes' ondertekend werden in Rome. De verdragen van Rome bestonden uit twee delen: de EEG en de EGA. Met de oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie wilden de landen samen onderzoek

doen naar de mogelijkheden van atoomenergie, wat toen een nieuwe energiebron was. Maar met de verdragen wou men vooral een nieuwe stimulans geven aan de economische samenwerking tussen de lidstaten. De Europese Economische Gemeenschap moest op termijn een interne markt creëren met vrij verkeer van goederen, diensten, personen en kapitaal. Bovendien werd de samenwerking uitgebreid naar andere economische sectoren, zoals transport en landbouw.

De samenwerking groeit

De Europese samenwerking bleek een succes. De Europese Gemeenschap - in 1967 waren de EGKS, EEG en EGA samengesmolten tot de EG - groeide uit tot een economische reus. In de jaren zestig vertegenwoordigde het volume van het EEG-handelsverkeer evenveel als dat van de Sovjetunie en de Verenigde Staten samen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat andere landen aangetrokken werden door dit succesverhaal. In 1973 traden het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Ierland officieel tot de Europese Gemeenschap toe. Ook Noorwegen toonde interesse, maar de Noorse bevolking schoot het idee in een referendum af.

Ook de zuidelijke landen voelden zich aangesproken door het project. Griekenland, Spanje en Portugal wilden hun dictatoriaal verleden van zich afschudden en hun democratie beschermen door zich vast te klinken in de EG. Griekenland mocht in 1981 de spits afbijten, Spanje en Portugal volgden in 1986.

Een Europa zonder grenzen

In de jaren '60 en '70 werden geen nieuwe stappen gezet in het Europese integratieproces. Het duurde tot halfweg de jaren tachtig vooraleer de samenwerking een nieuwe impuls kreeg. Men stelde toen immers vast dat de interne markt nog steeds geen realiteit was. De Eenheidsakte (1986) moest daarin verandering brengen. Met het verdrag wou men alle handelsbelemmeringen, die een interne markt in de weg stonden, wegwerken.

Begin 1993 was de interne markt een feit. Er ontstond een Europese economische ruimte met vrij verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal. De EU-burgers konden zich voortaan gemakkelijker verplaatsen binnen de Unie, de vrachtwagens werden verlost van tijdrovende douanecontroles aan de grenzen en bepaalde diensten, zoals de luchtvaart, verloren hun monopoliepositie. Dit zijn slechts enkele voorbeelden van de gevolgen van open grenzen.

Op dat moment werd ook duidelijk dat de Europese Unie in haar missie geslaagd was. Er was vrede en welvaart. En dus kon er meer belang gehecht worden aan thema's zoals milieu en wetenschappelijk onderzoek. Met de Eenheidsakte werden de bevoegdheden van de EG met deze beleidsdomeinen uitgebreid.

Europa's nieuwe gelaat

Eind van de jaren '80 werd het Europese continent gekenmerkt door grote omwentelingen. Het communistisch systeem in Oost-Europa stortte in elkaar, het IJzeren Gordijn verdween en de Berlijnse Muur werd afgebroken. De Koude Oorlog die Europa jarenlang in een houdgreep hield en verdeelde, was voorbij. Het luidde het begin in van een veranderde Europese samenwerking.

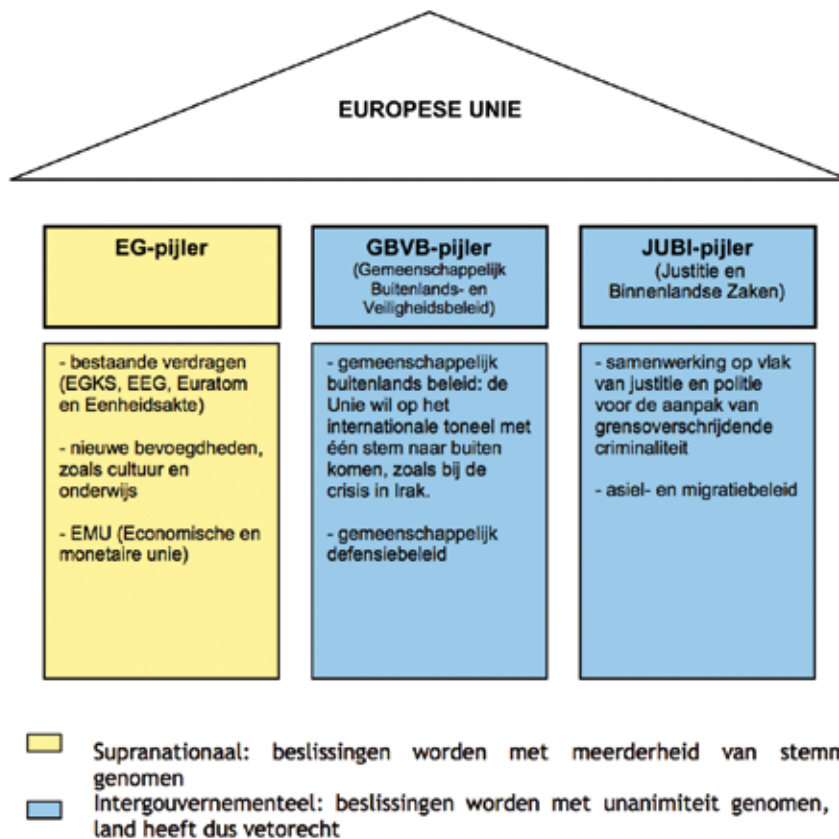
Na de Val van de Berlijnse Muur wilden Oost- en West-Duitsland zich herenigen. Sommige landen zagen hierin een nieuwe expansiedrang van Duitsland. De Europese landen stemden in met de hereniging op voorwaarde dat Duitsland zich politiek liet verankeren in de Europese samenwerking. Het moest zijn sterke Duitse Mark opgeven en een stuk van haar macht op vlak van buitenlandse politiek en veiligheid afstaan. Zo wilden ze de macht van het herenigde Duitsland aan banden leggen. Een nieuw Europees verdrag drong zich dus op: het Verdrag van Maastricht.

Het verdrag legde vast dat de lidstaten, naast economie, meer op politiek vlak gingen samenwerken (buitenlands- en defensiebeleid en justitie en politie). De oorlogen in Irak (1990) en Joegoslavië (1991) toonden immers aan dat een organisatie zoals de EU, zonder gemeenschappelijk buitenlands beleid maar heel zwak overkomt. Ook het verdwijnen van de grenscontroles (1993) verplichtte de justitie- en politiediensten in de EU om meer samen te werken. Aangezien men nu op economisch én politiek vlak de handen in elkaar sloeg, kreeg de Europese samenwerking een nieuwe naam: de Europese Unie.

De lidstaten wilden bovendien de plannen voor een Economische en Monetaire Unie in de praktijk brengen. Om maximaal te kunnen profiteren van de interne markt was een gemeenschappelijke Europese munt immers onontbeerlijk. Maar de lidstaten zouden niet zomaar de euro kunnen invoeren. De euro moest een sterke munt worden. Enkel landen met een gezonde economie zouden daarom toegelaten worden tot de eurozone. Om dit te 'meten' werden in Maastricht bepaalde normen vastgelegd. In 2002 voldeden 12 lidstaten aan de beruchte Maastrichtnormen en konden de eerste eurobiljetten er uit de bankautomaten rollen. Slovenië volgde in 2007. De andere nieuwe lidstaten kunnen pas volgen indien ook zij voldoen aan de strenge economische voorwaarden. Groot-Brittannië, Zweden en Denemarken willen de euro voorlopig liever niet invoeren.

In Maastricht kreeg de Europese Unie de volgende structuur:

Een nieuwe eeuw, een nieuw Europa?

Niet alleen de bevoegdheden van de Europese Unie breidden uit. Ook in oppervlakte werd de EU steeds groter. In 1995 sloten Zweden, Oostenrijk en Finland zich bij de EU aan.

Maar in de nasleep van het einde van de Koude Oorlog werd al gauw duidelijk dat ook de meeste ex-Oostbloklanden tot de Europese Unie wilden behoren. Eén voor één vroegen ze het lidmaatschap aan. De 'oude' lidstaten zagen het als hun historische plicht om hen erbij te nemen, maar wisten dat het geen gemakkelijke klus zou worden. Ze werkten daarom een degelijk uitbreidingsbeleid uit.

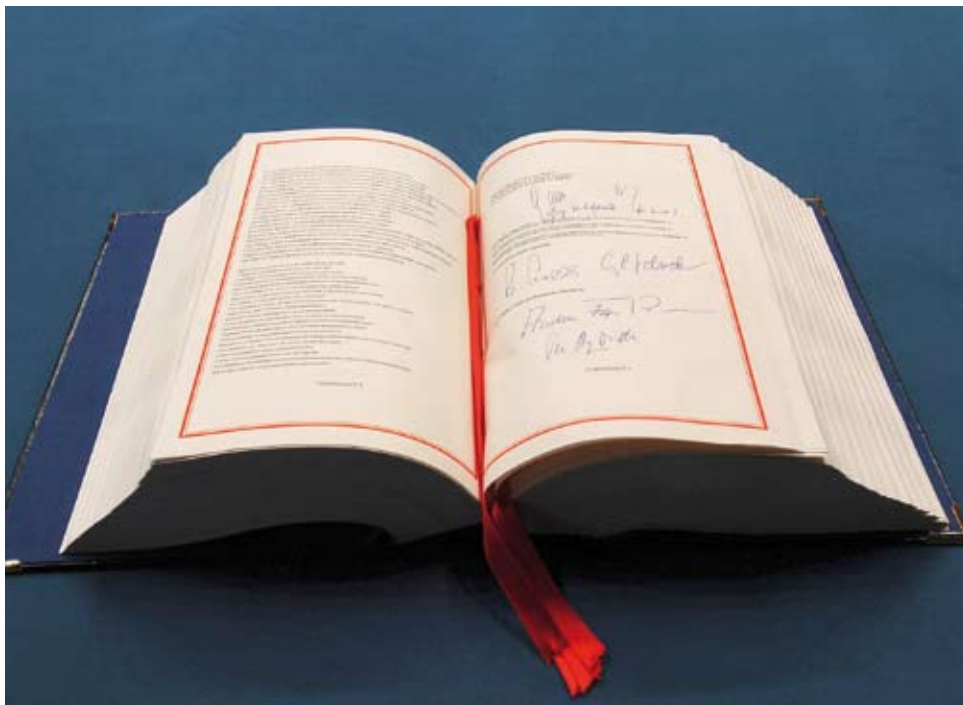
Eenzijds moesten de toekomstige lidstaten zich grondig voorbereiden op het lidmaatschap. In 1993 legden de staats- en regeringsleiders daarom toetredingsvoorwaarden vast. Kandidaat-lidstaten moeten stabiele, 'Europese' landen zijn die de democratie en de mensenrechten respecteren. Verder moeten ze een functionerende markteconomie hebben en de EU-regels, het *acquis communautaire*, in eigen land toepassen. Tegen 2004 voldeden de meesten aan de voorwaarden en was de Unie in één klap 10 lidstaten rijker. Het waren: Estland, Letland, Litouwen, Polen, Tsjechië, Slovaakse, Hongarije, Slovenië, Malta en Cyprus. Roemenië en Bulgarije volgden in 2007. Turkije, Kroatië en Macedonië blijven voorlopig in de wachtkamer.

Anderzijds wilde de Unie zichzelf ook voorbereiden op de enorme uitbreiding. Efficiënt samenwerken met 25 landen is immers geen sinecure. Het Europese huis moest dus dringend verbouwd worden. Een eerste poging om de instellingen aan te passen gebeurde met het Verdrag van Amsterdam

(1997). Maar in Amsterdam raakte men geen stap vooruit. Ook het Verdrag van Nice (2000) slaagde er niet in de nodige hervormingen door te voeren. Een andere aanpak was dus nodig.

Een Europese denktank, een Conventie, moest soelaas bieden. Ze kreeg de opdracht een antwoord te vinden op o.m. volgende vragen: 'Wat verwachten we van de EU in de toekomst?', 'Wat doet de Unie, wat doen de lidstaten?' en 'Hoe kunnen de instellingen beter werken?'. De Conventie zocht en vond een antwoord in de Europese Grondwet. In één document worden de bestaande verdragen samengebracht en vereenvoudigd. Het stelt bovendien een aantal veranderingen voor om de Unie vlotter te laten werken in de toekomst. Enkele opmerkelijke voorbeelden:

- Er komt een 'Europese Minister van Buitenlandse Zaken'. Hij/zij wordt het 'gezicht' van het Buitenlands beleid van de Unie.
- Lidstaten kunnen voortaan, als ze dat wensen, uit de EU stappen.
- Burgers krijgen initiatiefrecht en dus meer inspraak: ze kunnen de Commissie vragen een wetsvoorstel uit te schrijven als ze minstens een miljoen handtekeningen uit de verschillende lidstaten verzamelen.

De staats- en regeringsleiders keurden de Grondwet goed in 2004. Maar daarmee was de kous niet af. Vooraleer het verdrag in werking kan treden is ratificatie (goedkeuring) door alle nationale parlementen nodig. Enkele lidstaten besloten daarover een referendum te organiseren. In Frankrijk en Nederland werd het een verpletterend non/nee. Dit betekende de doodsteek voor het verdrag. Deze onverwachte opoffer deed de Unie in een diepe crisis verzeilen. En dus blijft de hamvraag: 'Waar willen we met de EU naar toe?'.

Ondanks de crisis lijkt er maar één weg vooruit: meer Europese samenwerking. De actualiteit smeekt erom. Terrorisme, de opwarming van de aarde en de opkomst van groei-economieën, zoals China en India: het zijn maar enkele voorbeelden van zaken waarvoor op Europees vlak dringend een antwoord moet gezocht worden. Maar voorlopig woedt de discussie tussen de voorstanders van méér Europa en de landen die weigerachtig staan tegen verdere integratie nog hevig.

DE EUROPESE UNIE: HOE WERKT DAT?

A. Inleiding

Een land of een bedrijf moet bestuurd worden. Hetzelfde geldt voor de Europese Unie. De Unie kent vijf instellingen. De Europese Commissie, het Europees Parlement en de Ministerraad bepalen het Europese besluitvormingsproces, terwijl het Hof van Justitie juridisch, en de Europese Rekenkamer op hun beurt financieel toezicht houden. Momenteel werkt de Europese Raad nog als het hoogste intergouvernementeel politiek orgaan, buiten de instellingen om. In het Europees Grondwettelijk Verdrag wordt deze Europese Raad formeel tot instelling verheven, waardoor ook haar beslissingen juridisch getoetst kunnen worden door het Hof van Justitie. Naast deze vijf instellingen zijn er nog twee adviesorganen (Ecosoc en het Comité van de Regio's), de Europese Centrale Bank en talrijke gespecialiseerde uitvoeringsagentschappen die ervoor zorgen dat de Unie goed functioneert.

Elke instelling heeft zijn bestaansreden. Zo verdedigt de **Europese Commissie** het algemeen Europees belang. Het **Parlement** komt dan weer op voor de Europese burger. De **Ministerraad** vertegenwoordigt de lidstaten. De **Europese Raad** kan je als een stuwend overkoepelend politiek orgaan beschouwen, terwijl het **Hof van Justitie** een oogje in het zeil houdt of het geheel van Europese rechtsregels (het zogenaamde 'acquis' van de Unie) wordt gerespecteerd. Toch zal je meteen merken dat de instellingen onderling verbonden zijn. Dit is wat we een systeem van 'checks and ballance' noemen. Om tot resultaat te komen, moeten ze ook nauw samenwerken.

Hieronder zetten we de voornaamste actoren van het Europese kaderwerk op een rijtje. Je verneemt wie erin zetelt, waar ze gevestigd is, wat haar taak is en waarom ze bestaat.

DE EUROPESE RAAD

Wie?

De Europese Raad is samengesteld uit de staats- en/of regeringsleiders van de EU-lidstaten en de voorzitter van de Europese Commissie. In de praktijk sturen de meeste landen - ook België - hun premier naar de vergaderingen van de Raad. Een bijeenkomst van de Raad wordt een Europese Top genoemd.

Wat?

De Europese Raad stippelt de grote politieke beleidslijnen voor de Unie uit. Je kan dus zeggen dat de instelling een soort richtingaanwijzer is. Ze bepaalt immers of er een nieuw Europees verdrag uitgewerkt wordt (de Europese Grondwet), welke landen lid kunnen worden van de EU, dat de Unie werk moet maken van terrorismebestrijding, enz.

Waar?

De Europese Raad komt in principe vier maal per jaar samen, waarvan minstens tweemaal in Brussel en wordt voorgezeten door het land dat het voorzitterschap van de Unie draagt. Dat wijzigt om de zes maanden. Tijdens die periode vinden meestal twee topbijeenkomsten plaats: één halverwege het voorzitterschap en één om het voorzitterschap af te ronden. Uitzonderlijk kan er een 'buitengewone' top georganiseerd worden, zoals gebeurde na de aanslagen van 11 september 2001 of voor de inval in Irak door de Verenigde Staten in 2003.

Voor meer informatie zie: europa.eu/european_council/index_nl.htm.

DE EUROPESE COMMISSIE

Wie?

De Europese Commissie is momenteel een ploeg van 27 commissarissen onder leiding van de commissievoorzitter José Manuel Barroso. Elke lidstaat heeft één commissaris in het college van commissarissen. Toch zijn ze geen nationale vertegenwoordigers. Zij werken onafhankelijk van hun lidstaat en in het belang van de Unie. De politieke afspraak is dat het aantal commissarissen vanaf 2009 minder zou zijn dan het aantal lidstaten. In het Grondwettelijk Verdrag werd hiervoor een evenwichtig systeem uitgewerkt waardoor het evenwicht tussen grote en kleinere lidstaten en de geografische spreiding steeds verzekerd blijft. Het is geen onbelangrijke stap naar de vorming van een echte 'Europese' regering, maar het is voorlopig nog afwachten of deze afspraak alsnog overleefd blijft.

Wat?

De Commissie vormt het dagelijks bestuur van de Europese Unie. Ze behartigt dus de lopende zaken. Elke commissaris is verantwoordelijk voor een bepaalde portefeuille, een beleidsdomein zeg maar.

Concreet bestaat het werk van de Commissie uit drie belangrijke taken:

- 1) Initiatiefrecht: de Commissie schrijft de Europese wetsvoorstellen.
- 2) De uitvoerende macht: nadat de Ministerraad en het Parlement beslist over een wetsvoorstel, moet de Commissie dat uitvoeren.
- 3) Controle: de Commissie controleert of de Europese wetgeving door de burgers en de EU-lidstaten wordt nageleefd. Als dat niet gebeurt, kan de Commissie eventueel maatregelen nemen: een boete, een zaak voor het Hof van Justitie,...

Waar?

De instelling heeft een vaste stek in het Berlaymontgebouw in Brussel.

Waarom?

In het besluitvormingsproces verdedigt de Europese Commissie de belangen van de Unie. Het is daarom belangrijk dat de commissarissen onafhankelijk van de lidstaten kunnen werken.

Voor meer informatie zie: ec.europa.eu/index_nl.htm.

DE MINISTERRAAD

Wie?

In een Ministerraad of Raad van Ministers zetelen 27 ministers uit de verschillende EU-lidstaten. Er zijn in totaal negen Ministerraden. Welke ministers samenkomen, hangt af van het onderwerp. Als er zich een probleem voordoet in de landbouwsector dan vergaderen de 27 ministers van landbouw. Is de 'roerende voorheffing' aan de orde, komen de ministers van Financiën samen.

Elk land kan dus slechts één minister afvaardigen. Voor België is dat niet altijd evident. Sommige beleidsdomeinen zijn immers de verantwoordelijkheid van de deelstaten. Voor onderwijs bijvoorbeeld hebben we ministers in Vlaanderen, de Franstalige en de Duitstalige Gemeenschap. Aan de hand van een toerbeurtregeling wordt bepaald welke minister ons land mag vertegenwoordigen in de Ministerraad.

Wat?

De Ministerraad is het belangrijkste wetgevend orgaan van de EU en beslist dus over de wetsvoor-

stellen van de Commissie. Die macht wordt meestal gedeeld met het Europees Parlement. Het onderwerp dat op de agenda staat, bepaalt hoe de ministers stemmen. Gevoelige thema's, zoals buitenlands beleid en fiscaliteit, worden met unanimiteit gestemd. Dat betekent dat elk land een vetorecht heeft. In de andere gevallen worden de beslissingen genomen met (gekwalficeerde) meerderheid van stemmen.

Waar?

De Ministerraad vergadert in het Justus Lipsiusgebouw, ook het Consilium genoemd, aan het Schumanplein in Brussel.

Waarom?

In de Ministerraad komen de lidstaten op voor hun eigen belangen of hun eigen visie. Voor meer informatie: www.consilium.europa.eu.

HET EUROPEES PARLEMENT

Wie?

Het Europees Parlement telt vandaag 785 volksvertegenwoordigers. Daarvan zijn 24 plaatsjes gereserveerd voor Belgen, waarvan 14 uit Vlaanderen. De europarlementariërs worden sinds 1979 om de vijf jaar rechtstreeks verkozen door de EU-burgers. Ze zitten niet samen per land, maar per 'politieke familie' of fractie.

Wat?

In de regel kan een commissievoorstel pas goedgekeurd worden als de Ministerraad én het Parlement akkoord gaan. We spreken dan over 'medebeslissingsrecht' van het Europees Parlement. In bepaalde gevallen geeft het Europees Parlement advies aan de Ministerraad over de wetsvoorstellen die op tafel liggen, maar ligt de eindbeslissing bij de Raad. In de meeste gevallen houdt de Ministerraad rekening met het advies van het Parlement. In een aantal gevoelige domeinen is het advies van het Parlement niet bindend, maar tracht het Parlement invloed uit te oefenen door zogenaamde 'resoluties' aan te nemen. Verder moeten de parlementsleden de EU-begroting goed- of afkeuren en controleren of de Commissie haar taken behoorlijk uitvoert. Indien nodig kan het Parlement de Commissie tot ontslag dwingen.

Waar?

Een week per maand vergaderen alle europarlementsleden, in plenaire zitting, in de plaats waar de zetel gevestigd is, i.e. Straatsburg. De rest van de maand wordt er in Brussel gewerkt in de parlementaire commissies, de politieke fracties,... Het secretariaat van het Europees Parlement is gevestigd in Luxemburg.

Waarom?

De leden van het Europees Parlement zijn volksvertegenwoordigers in de letterlijke zin van het woord. Ze komen dus op voor de belangen van de burgers in de Europese Unie. Voor meer informatie zie: www.europarl.europa.eu/news/public/default_nl.htm

HET EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

Wie?

In het Europees Hof zetelen vandaag 27 rechters, één voor elke lidstaat. De rechters worden bij-

gestaan door 8 advocaten-generaal, die o.m. de uitspraken van de rechters voorbereiden door een juridisch advies te verlenen.

Wat?

Het Hof is de hoogste beroepsinstantie voor particulieren, maar regelt ook geschillen tussen de lidstaten en de instellingen van de Europese Unie of tussen lidstaten of instellingen onderling. Ten slotte spreekt het Hof zich uit over de interpretatie van Europese verdragen. Het Hof legt m.a.w. de Europese regelgeving uit in geval van onduidelijkheid of vermeende tegenstrijdigheden. Zo zorgen de rechters ervoor dat Europese wetten in alle lidstaten correct worden toegepast.

Waar?

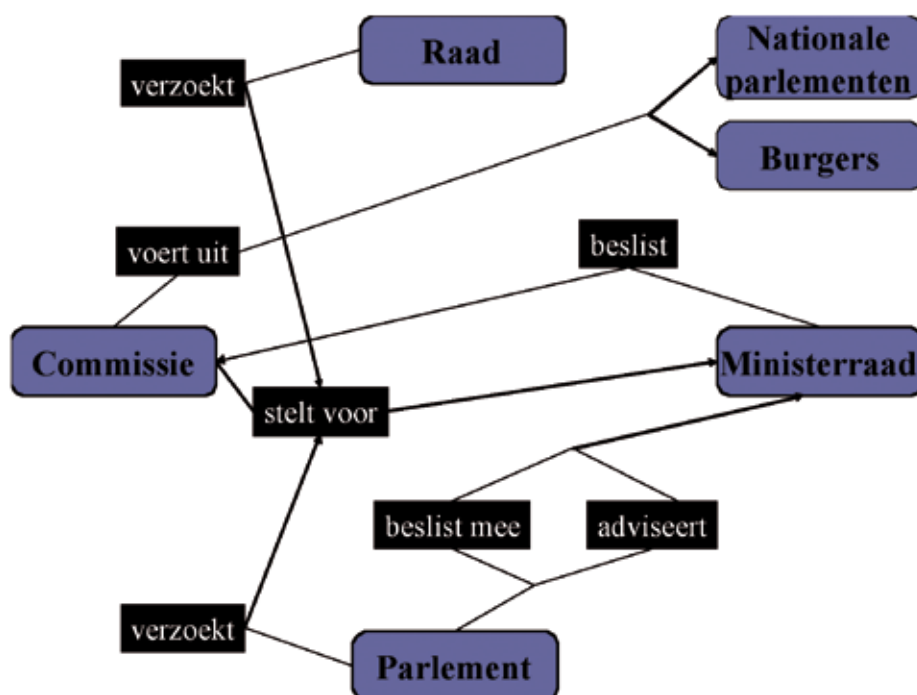
Het bestuurlijke centrum van de EU ligt in Brussel. Alle instellingen die betrokken zijn bij het besluitvormingsproces zijn daar immers pertinent aanwezig. Het Hof van Justitie zetelt echter vast in Luxemburg.

Waarom?

Het Hof is een onafhankelijke scheidsrechter die uitspraken doet over geschillen tussen lidstaten, instellingen en burgers van de Europese Unie.

Voor meer informatie zie: curia.europa.eu/nl/index.htm.

In onderstaand schema zie je de verschillende stappen in het Europese besluitvormingsproces:

B. Invloed van de EU op Vlaanderen

De invloed van het Europese besluitvormingsproces is enorm. Meer dan de helft van onze wetgeving is van Europese makelij. Maar vooraleer we de Europese regels kunnen toepassen, moeten deze omgezet worden in eigen wetgeving.

Door de staats hervormingen in België zijn heel wat beleidsdomeinen niet langer de bevoegdheid van de federale overheid, maar van de deelstaten. Het duurt soms een tijd vooraleer uitgeklaard kan worden welke overheid verantwoordelijk is voor het **implementeren van die Europese wetgeving**. En die tijd geeft de EU ons niet altijd. Als Vlaanderen, een andere deelstaat of de federale overheid de Europese richtlijnen niet tijdig omzet in 'nationale' wetgeving, riskeert ons land op de vingers getikt te worden door de Europese Commissie of zelfs een veroordeling op te lopen bij het Europees Hof van Justitie.

De Vlaamse overheid doet er alles aan om de Europese wetgeving zo snel mogelijk om te zetten in Vlaamse decreten of regelgeving. Zo werd er een draaiboek opgesteld met daarin tips om de Europese richtlijnen tijdig en correct te vertalen in Vlaamse wetgeving. Daarnaast zijn er euro-coördinatoren aangesteld die het hele omzettingsproces in goede banen moeten leiden. Elke minister volgt pro-actief de om te zetten richtlijnen op en maandelijks geeft de Vlaamse minister van Buitenlands Beleid een stand van zaken op de Vlaamse Regering.

C. Invloed van Vlaanderen op de EU

Als je weet dat meer dan 60% van de Vlaamse wetgeving het resultaat is van Europese initiatieven, dan weet je meteen hoe belangrijk het is dat Vlaanderen actief deelneemt aan de Europese besluitvorming. En dat doet ze ook, zoals het voorbeeld van de opstelling van de Europese meerjarenbegroting 2007-2013 laat zien.

De **meerjarenbegroting** tekent de Europese koers voor de komende zeven jaar uit. Het is dan ook belangrijk dat, bij het uitstippelen van die koers, rekening gehouden wordt met de prioriteiten van de Vlaamse overheid. Het Europese geld wil men immers gebruiken om het Vlaamse beleid te ondersteunen.

Vlaanderen oefende daarom heel wat druk uit om meer geld vrij te maken voor wetenschappelijk onderzoek en technologische ontwikkeling. De sectoren liggen immers aan de basis van economische groei in Vlaanderen.

Om haar stempel te kunnen drukken op het Europese beleid volgt de Vlaamse overheid **een bepaald traject**.

Er wordt eerst met alle betrokken partijen in Vlaanderen overlegd, zodat een Vlaams standpunt kan opgesteld worden. Zo wil men al in een erg vroeg stadium inspelen op het Europese besluitvormingsproces. Daarna verdedigt de Vlaamse Permanente Vertegenwoordiging deze visie binnen de Belgische Permanente Vertegenwoordiging bij de Europese Unie. Deze laatste verdedigt het Belgische standpunt bij de Europese Unie. Langs meer informele kanalen zal ook het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap het Vlaamse standpunt kracht bij zetten.

Vlaanderen heeft dus vooral bijgedragen aan het dossier van de Europese meerjarenbegroting door een sterk Vlaams tintje te geven aan het federale standpunt. Ook de officiële Belgische visie was immers dat meer geld moest gependend worden aan onderzoek en ontwikkeling.

Ook via het **Comité van de Regio's** heeft Vlaanderen een spreekbuis binnen de Europese Unie. Het Comité van de Regio's kan advies geven bij de besluitvorming. De adviezen hebben vooral betrekking op beleidsterreinen die traditioneel tot de bevoegdheid van de lokale of regionale overheden behoren zoals cultuur en onderwijs.

D. Uitdagingen

Nu de Unie 27 leden telt, is dé uitdaging van de komende jaren om de instellingen zodanig aan te passen dat de EU efficiënt kan functioneren. Nu blijkt de besluitvorming vaak moeilijk te verlopen. Een beslissing nemen met 27 is geen sinecure, zeker niet als sommige met unanimiteit moeten gestemd worden.

In het verleden werden al diverse pogingen ondernomen om **de Europese instellingen aan te passen** aan de steeds groter wordende Unie. Het Verdrag van Amsterdam (1997) en het Verdrag van Nice (2000) probeerden reeds de instellingen van de EU te hervormen. Maar beide verdragen hadden, behalve enkele technische aanpassingen aan de instellingen, weinig verstrekkende gevolgen.

De derde en meer democratische en alomvattende poging was de Europese Grondwet. Met het grondwettelijk verdrag hoopten de Europese regeringsleiders eindelijk de instellingen grondig te kunnen hervormen en de Unie uit te rusten voor de 21ste eeuw, niet in het minst op het externe vlak. Maar het verdrag werd in zijn huidige vorm naar de prullenmand verwezen toen Frankrijk en Nederland in 2005 in een referendum tegen stemden. Daarmee is de Unie in een crisis beland.

Voor Vlaanderen is deze hervorming van groot belang. Een goed functionerende Unie is immers in ieders belang. Vlaanderen wil niet alleen een meer democratische, slagvaardige en sociale unie, maar wil van de hervormingen bovendien gebruik maken om **de betrokkenheid van de Europese deelstaten** en constitutionele regio's bij de Europese besluitvorming te verhogen. Nu hebben regio's met eigen wetgevende bevoegdheden, zoals Vlaanderen, geen rechtstreekse inspraak. Vlaanderen probeert wel invloed uit te oefenen op de Belgische standpunten om zo onze belangen in Europa te verdedigen, maar de Belgische aandachtspunten zijn per definitie steeds een compromis tussen de betrokken deelstaten en de federale overheid. De standpunten van de Vlaamse Regering m.b.t de meest belangrijke dossiers zijn uiteraard niet altijd dezelfde. Het toerbeurtsysteem in de Ministerraden geeft de Vlaamse ministers de kans om het Vlaamse standpunt meer in de verf te zetten, maar dit neemt niet weg dat de ministers gehouden zijn om officieel het Belgische standpunt te verdedigen.

De Vlaamse Regering heeft bijgevolg het voornemen om een meer rechtstreekse en transparante band met de Europese instellingen te bewerkstelligen.

E. Opdrachten

OPDRACHT 1: De Europese instellingen/organen

Je vindt hieronder een lijstje met uitspraken over de verschillende Europese instellingen/organen. Geef telkens aan bij welke instelling/orgaan de uitspraak past.

1.	Gedurende één week per maand komen alle 785 leden samen in Straatsburg.	
2.	Deze instelling verdedigt het belang van de hele Europese Unie.	
3.	Hier worden geschillen tussen lidstaten en instellingen opgelost.	
4.	Wetsvoorstellen worden door deze instelling opgesteld.	
5.	De lidstaten kunnen hier hun belangen verdedigen.	
6.	De grote beleidslijnen van de Europese Unie worden er vastgesteld.	
7.	Deze instelling heeft het zwaartepunt van de wetgevende macht in handen.	
8.	Zij controleren het werk van de Europese Commissie.	
9.	Vier keer per jaar komen alle staats- en regeringsleiders samen.	
10.	Hoe beslissingen hier genomen worden, hangt af van het onderwerp. Meestal moet het Europees Parlement meebeslissen.	

OPDRACHT 2: Hoe komt een Europese wet tot stand?

- a) Hieronder vind je de verschillende stappen die worden afgelegd bij het totstandkomen van een Europese wet. Kan jij ze in de juiste volgorde plaatsen?

1.	Nu het voorstel door iedereen is goedgekeurd, mag de Commissie het voorstel in de praktijk brengen.
2.	Als een zender zich niet houdt aan dit verbod, wordt ze voor het Europees Hof van Justitie in Luxemburg gebracht.
3.	De Europese richtlijn wordt omgezet in Vlaamse wetgeving.
4.	De Raad van Ministers (in dit geval de ministers van Media van alle 27 lidstaten) gaat ook akkoord met het voorstel.
5.	De Commissie vindt dat televisiereclame uitzenden rond kinderprogramma's niet verantwoord is. Ze doet een voorstel om reclame te verbieden voor, tijdens en net na kinderprogramma's.
6.	Het Europees Parlement bespreekt het voorstel om reclame rond programma's voor kinderen te verbieden en gaat akkoord.

- b) Europese wetgeving moet worden omgezet in nationale wetgeving. Landen die dat niet tijdig doen of die Europese regels op de foute manier uitvoeren, riskeren een boete van het Europees Hof van Justitie. Europa publiceert meerdere keren per jaar een scorebord waarbij de lidstaten die het goed doen geprezen en de andere te kijk gezet worden. Wat vind je van dit systeem? Zullen landen beter hun best doen om Europese regels op tijd in te voeren als hun naam op dit 'scorebord' verschijnt?
- c) Ook Vlaanderen overschrijdt regelmatig de einddatum voor de invoering van Europese regels. Dit artikel toont aan hoe ingewikkeld de situatie soms is:

"Europees Commissaris Viviane Reding maakt zich boos omdat België draait met de omzetting van de telecomrichtlijn. De vertraging van België zou vooral met communautaire problemen te maken hebben. Het gaat om een materie waarvoor de federale overheid niet alleen bevoegd is. Ook de gemeenschappen hebben er hun zegje in. Door al die institutionele problemen begon de Belgische telecomregulator BIPT pas in oktober 2005 met een marktanalyse. "Hopeloos te laat", aldus de Commissie."

(De Standaard, 21 februari 2006)

- o Welk Belgisch probleem wordt hier aangetoond?
- o Is dit de enige reden waarom wij vaak bij de laatkomers zijn wat betreft omzetting van Europese wetgeving of kan je nog redenen bedenken?

OPDRACHT 3: Vlaamse vertegenwoordiging in Europa

Europese wetgeving komt niet zomaar tot stand, maar is het resultaat van dialoog tussen verschillende partijen. Ook Vlaanderen communiceert met de EU om haar invloed te doen gelden. Bovendien zijn er binnen Vlaanderen diensten die ervoor zorgen dat de informatie over de Europese besluitvorming verspreid wordt.

Kan je bij elke dienst de juiste taakomschrijving plaatsen?

1.	Dienst Europa van het Vlaams Parlement	a.	Opggericht in 2006 om de Vlaamse belangen te behartigen op het Europese beleidsniveau. Tot het takenpakket behoren o.a.: netwerken, lobbying en informatiedoorstroming over Europese regelgeving aan het middenveld en de burgers.
2.	Vlaams-Europees Verbindingsagentschap (VLEVA)	b.	Maakt deel uit van de Belgische Permanente Vertegenwoordiging in de Europese Unie. Moet de Vlaamse belangen verdedigen bij de Europese Unie.
3.	Departement internationaal Vlaanderen	c.	Moet de parlementsleden informatie geven over de Europese regelgeving en biedt ondersteuning bij het oefenen op de Europese besluitvorming.
4.	Vlaamse Vertegenwoordiging bij de Europese Unie	d.	Zorgt voor de coördinatie van het buitenlandsbeleid van de Vlaamse Regering.

ECONOMIE EN ONDERZOEK

A. Inleiding

DE EUROPESE ECONOMIE

De Europese Unie is het grootste handelsblok ter wereld. Dit was onmogelijk geweest zonder de nauwe economische samenwerking tussen de Europese landen.

De economische integratie verliep in drie stappen. Van een douane-unie evolueerde de samenwerking naar een interne markt om later uit te groeien tot een Economische en Monetaire Unie.

In 1957 richtten de zes toenmalige lidstaten de Europese Economische Gemeenschap (EEG) op. De bedoeling ervan was om de onderlinge handel zo veel mogelijk te stimuleren. Bedrijven binnen de EEG moesten zo vlot mogelijk kunnen handel drijven met elkaar. Op termijn wilden ze daarom een Europese interne markt tot stand brengen.

Als tussenstap om te komen tot een interne markt, creëerden ze in 1968 een **douane-unie**. De invoerrechten tussen de lidstaten werden afgeschaft en op producten die van buiten de EEG kwamen, moest een gemeenschappelijk Europees invoertarief betaald worden.

In 1993 ging men nog een stap verder. Toen verdwenen de douanecontroles aan de binnengrenzen van de Unie en gingen de grenzen open. De douane-unie werd uitgebreid met vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal en de **interne markt** werd realiteit.

Vrij verkeer van personen betekent dat EU-burgers vrij kunnen rondreizen binnen de Europese Unie. Gaan wonen, werken of studeren in een andere lidstaat kan ook makkelijker dan voorheen.

Vrij verkeer van goederen is vooral van belang voor de bedrijfswereld. Sinds 1993 zijn de tijdrovende douanecontroles aan de binnengrenzen van de EU verdwenen. Bedrijven kunnen nu veel sneller hun goederen in andere lidstaten leveren. Als je van het ene EU-land naar het andere reist, mag je zoveel kopen en meebrengen als je wil, zolang het maar voor eigen gebruik is. Enkel voor alcoholische dranken en tabak zijn er nog beperkingen.

Dankzij het *vrij verkeer van diensten* kwam er meer concurrentie tussen de bedrijven die diensten aanbieden. Vliegtuig-, energie- en telefoon-maatschappijen bijvoorbeeld verloren allemaal hun monopoliepositie. Ook andere organisaties mogen nu deze diensten aanbieden. De concurrentie tussen al deze bedrijven zorgt ervoor dat de consument meer keuze krijgt en dat de prijzen dalen.

Met het *vrij verkeer van kapitaal* tenslotte kan je bijvoorbeeld overal in de EU een bankrekening openen en een lening of verzekering afsluiten. Als bank kan je vlotter een filiaal openen in andere lidstaten.

In 1992 beslisten de staats- en regeringsleiders van de EU-lidstaten om een **Economische en Monetaire Unie** op te richten. Dat was de kroon op het werk van de economische integratie. Eén van de belangrijkste handelsbelemmeringen moest eraan geloven: de verschillende nationale munten.

Op termijn wou men de nationale munten vervangen door een Europese munt en het monetaire beleid in handen geven van de Europese Centrale Bank. Verder wil de EMU ook werk maken van een economische unie. De EMU zorgt ervoor dat de lidstaten aangespoord worden om hun economisch beleid op elkaar af te stemmen. Al is het werk op dat vlak nog lang niet af.

Lidstaten die wilden deelnemen aan de monetaire unie moe(s)ten beschikken over een gezonde economie. Die 'gezondheidsgraad' wordt gemeten aan de hand van de strenge economische criteria: de inflatie moet laag zijn, het land moet een laag begrotingstekort hebben en de overheidsschuld moet beperkt zijn. Verder moest de lidstaat een lage langetermijnrente en een stabiele nationale munt hebben.

Twaalf landen slaagden voor de 'gezondheidstest'. Zij voerden in 1999 de euro in voor girale betalingen. Griekenland nam als twaalfde land de euro in 2001 over. Pas in 2002 kwamen de euro-munten- en biljetten in omloop. Denemarken, Zweden en Groot-Brittannië kregen een opt-out en maken geen deel uit van de eurozone. Nieuwe lidstaten moeten eerst aan de voorwaarden voldoen vooraleer zij de euro kunnen invoeren. Slovenië beet begin 2007 de spits af, maar anderen zullen zeker volgen.

ONDERZOEK

De EU-lidstaten spraken op de Europese Raad in Lissabon (2000) af om de meest dynamische en concurrerende economie ter wereld te worden. Om dit te realiseren stelden ze een aantal doelstellingen voorop. Zo wil de EU de uitgaven voor onderzoek en innovatie tegen 2010 verhogen tot 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Eenderde moet komen van de private sector en tweederde van de overheid.

Tijdens de Europese Raad te Brussel in 2005 werd de **Lissabonstrategie** fors aangepast. Groei en werkgelegenheid werden dé prioriteiten voor de komende jaren. De lidstaten moeten daarom een *hervormingsprogramma voor 3 jaar* opstellen op basis van 'Geïntegreerde Richtsnoeren' voor het economisch beleid en de werkgelegenheid.

Onderzoek en innovatie helpen om werkgelegenheid, welvaart en levenskwaliteit te scheppen. De EU is voor tal van technologieën wereldwijd koploper, maar krijgt steeds meer concurrentie. Samenwerkingsprogramma's op EU-niveau kunnen ook in dit domein betere resultaten bereiken dan de lidstaten afzonderlijk. Daarom lanceerde de Unie in 2005 een onderzoeks- en innovatieplan met de bedoeling onderzoek en innovatie een centrale rol te laten spelen in het EU-beleid. De belangrijkste maatregelen zijn een herverdeling van de overheidssteun, een betere bescherming van de intellectuele eigendom en de verhoging van het budget voor onderzoek. Bovendien wil men innovatieclusters vormen en de banden tussen de universiteiten en het bedrijfsleven aanhalen.

De EU probeert deze doelstellingen voornamelijk te bereiken via de meerjarige kaderprogramma's voor onderzoek en technologische innovatie. Het eerste hiervan startte in 1984. Het huidige kaderprogramma loopt van 2007 tot 2013 en hiervoor is meer dan 50 miljard euro uitgetrokken. Dit forse bedrag is meer dan het dubbele van de middelen die tijdens de vorige periode beschikbaar waren.

Met al deze maatregelen wil de EU een Europese Onderzoeksruimte (EOR) tot stand te brengen. De EOR moet het Europese onderzoek efficiënter maken. In het huidige kaderprogramma werden daarom negen gebieden voorop gesteld waarbinnen men op vlak van onderzoek moet samenwer-

ken, zoals o.a. gezondheid, voeding en milieu. Er werd ook vastgelegd welke wetenschappelijke domeinen er onderling de handen moeten in elkaar slaan. De EU betaalt meestal 50% van de kosten van het onderzoek, en in bepaalde gevallen kan dit oplopen tot 100% financiering.

Daarnaast zijn er nog een aantal andere EU-initiatieven in voorbereiding, zoals het Europees Instituut voor de Technologie, EIT, en de Europese onderzoeksraad

B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen

België, en dus ook Vlaanderen, heeft een open economie. We hebben dan ook een eeuwenoude handelstraditie met het buitenland. Vlaanderen had er daarom alle belang bij zich sterk te verankeren in de Europese economie. En het legde ons geen windeieren. De afgelopen vijftig jaar is de welvaart in Vlaanderen enorm sterk gestegen.

Maar welvaart is geen verworven recht. We moeten blijven werken aan een economisch systeem dat zich aanpast aan de snel evoluerende wereld. Onze economie staat immers voor heel wat uitdagingen: de toenemende vergrijzing, de opkomst van groei-economieën, enz. De Europese lidstaten werkten een strategie uit om deze moeilijkheden aan te pakken: **de Lissabonstrategie** van 2000 die in 2005 aangepast werd.

Sinds 2001 stelt Vlaanderen jaarlijks een voortgangsrapport op over de mate waarin het de Lissabondoelstellingen tracht te bereiken. Dat jaar ondertekenden de Vlaamse Regering en het middenveld ook het 'Pact van Vilvoorde', '21 doelstellingen voor de 21ste eeuw', een soort Lissabonproces op Vlaamse schaal.

Na de aanpassingen aan de Lissabonstrategie in 2005 werkte Vlaanderen een driejarig '**Vlaams hervormingsprogramma 2005-2008: Lissabonstrategie: groei en jobs**' uit met de bedoeling meer groei en werkgelegenheid te creëren. Zo werden de Vlaamse uitgaven voor onderzoek en wetenschap aanzienlijk verhoogd. Vlaanderen behoort daardoor tot die overheden in de Unie die het relatief goed doen op dit vlak.

Vlaanderen neemt ook actief deel aan de kaderprogramma's voor onderzoek en technologische innovatie. Vanuit onderzoekinstellingen, universiteiten en bedrijven nemen er zowel individuele onderzoekers als onderzoeksgroepen deel aan samenwerkingsprogramma's. De Vlaamse overheid richtte hiervoor, enkele jaren geleden, zelfs een helpdesk op: het Vlaams Contactpunt voor Europese programma's. Via de deelname aan honderden projecten vloeit er aldus niet alleen veel EU-geld terug naar Vlaanderen, maar, wat zo mogelijk nog belangrijker is, worden Vlaamse teams ingeschakeld in Europese netwerken.

Vlaanderen doet dus grote inspanningen om de Europese (maar ook Vlaamse) uitdagingen aan te pakken.

C. Vlaamse invloed op het Europese beleid

Om onze economische positie in de wereld te behouden, besloot de Unie meer te investeren in onderzoek en innovatie. Maar dat alleen volstaat niet. De resultaten van dat onderzoek van bedrijven, universiteiten en andere onderzoekscentra moeten ook beschermd worden tegen plagiaat.

Om in alle lidstaten dezelfde bescherming van uitvindingen te voorzien, streeft de Europese Unie naar een **gemeenschapsoctrooi** dat in de hele Unie dezelfde bescherming zou geven. Vlaanderen is een grote voorstander van een dergelijk systeem. Tot nu toe moeten bedrijven die een innovatief product of een dienst willen beschermen ervoor zorgen dat ze die bescherming in afzonderlijke landen zullen genieten. Bovendien varieert die bescherming van land tot land. Deze registratie kost de Europese bedrijven dan ook een pak meer dan hun Amerikaanse of Japanse collega's.

Voor meer informatie zie: www.europrogos.be

D. Uitdagingen

Hoewel de Europese Unie het grootste handelsblok ter wereld is, is er geen tijd om op onze lauweren te rusten. Integendeel. De Europese economie wordt immers geconfronteerd met heel wat interne en externe uitdagingen.

De **interne uitdagingen** zijn niet min: de bevolking vergrijst, we worden geconfronteerd met heel wat knelpuntberoepen die niet meer ingevuld geraken en onze sociale zekerheid wordt steeds meer in vraag gesteld.

Bovendien zijn ook de gevolgen van de toenemende globalisering, zoals delokalisatie en de opkomst van groei-economieën, zoals China en India, die een steeds grotere rol in de wereldeconomie spelen, een enorme **externe uitdaging**. Ze doen niet alleen onze economie op haar grondvesten daveren, maar doen ook vragen rijzen over hoe we ons sociaal model zullen kunnen behouden.

Met de in 2005 hervormde **Lissabon-strategie** hoopt de Unie al deze uitdagingen het hoofd te bieden. Aan de hand van concrete acties wil de EU haar economie hervormen om klaar te zijn voor de toekomst. Naast de extra inspanningen voor onderzoek en innovatie, wil men meer mensen aan het werk krijgen door levenslang leren en bijscholen aan te moedigen. Verder ontwikkelt men de gepaste economische instrumenten om de economie concurrentieel te houden, zoals het stimuleren van risicokapitaal, van ondernemerschap en van het opstarten van nieuwe, snelgroeiende bedrijven. Tenslotte wil men er ook voor zorgen dat de economische groei hoog blijft.

Vlaanderen heeft dus een hele reeks maatregelen genomen en blijft grote inspanningen doen om de grote uitdagingen van de toekomst aan te kunnen en zo de welvaart te verzekeren voor de komende jaren.

E. Opdrachten

OPDRACHT 1: De Europese interne markt

In 1993 was de interne markt met vrij verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal een feit.

Over welk soort 'vrij verkeer' gaan onderstaande uitspraken?

1.	Heel wat Europese scholieren lopen in andere EU-lidstaten een stage via het Leonardo da Vinci-programma.	
2.	KBC bank opende veel nieuwe filialen in Oost-Europa.	
3.	De lagekostenmaatschappij Easyjet verbindt vanaf juni 2007 Brussel met Genève.	
4.	Vrachtwagenchauffeurs hoeven sinds 2004 niet meer aan te schuiven aan de Duits-Poolse grens.	
5.	Amatus Communications, een nieuw mobilofoniemerkt dat mikt op een publiek dat vaak reist, wordt actief in België.	
6.	EU-burgers mogen 90 liter wijn en 110 liter bier meebrengen uit een andere lidstaat.	
7.	Bij een spoedopname in een andere EU-lidstaat betaalt de mutualiteit een deel van de kosten terug.	
8.	Electrabel, Luminus en Nuon zijn slechts enkele van de vele energieleveranciers waarop Vlamingen een beroep kunnen doen.	
9.	Heel wat EU-ambtenaren wonen permanent in Brussel.	
10.	Wanneer je binnen de EU reist, dekt je autoverzekering automatisch het wettelijk verplichte minimum.	

OPDRACHT 2: de euro

Sinds 2002 is de euro in twaalf EU-landen de officiële munt. Slovenië volgde in 2007. Hoeveel weet je zelf over de euro? Los onderstaande vragen op.

- Geef drie voor- en drie nadelen van de euro.
- Lidstaten die de euro willen invoeren, moeten beschikken over een gezonde economie. Onder-tussen slaagden dertien landen in deze opdracht. De nieuwe lidstaten moeten dus eerst aan de economische voorwaarden voldoen vooraleer ze de euro kunnen introduceren. Drie lidstaten die wel aan deze criteria voldoen, wilden de euro liever niet invoeren. Welke? Weet je ook waarom?
- Aan welke normen moeten de nieuwe lidstaten voldoen om de euro te kunnen invoeren? Haal ze uit onderstaand lijstje.

1.	De inflatie moet laag zijn.	
2.	Het BNP moet groter zijn dan dat van het euroland met het laagste BNP.	
3.	Het begrotingstekort mag niet meer dan 3% bedragen.	
4.	De overheidsschuld moet beperkt zijn.	
5.	De bevolking moet in een referendum akkoord gaan met de invoering van de euro.	

- Dertien EU-lidstaten maken momenteel deel uit van de eurozone. De anderen behouden voorlopig hun eigen nationale munt.
Duid in onderstaande tabel aan in welk(e) land(en) we met de volgende munteenheden betalen.

1.	Zloty	
2.	Lev	
3.	Pond	
4.	Leu	
5.	Lat	
6.	Litas	
7.	Kroon	
8.	Lire	

OPDRACHT 3: Lissabon- strategie

Lees de tekstfragmenten en beantwoord daarna de vragen.

“Maart 2000. Op een top in Lissabon werden de staatshoofden en regeringsleiders van de toen nog vijftien EU-lidstaten het eens om de Europese economie in het volgende decennium een grote sprong voorwaarts te laten maken. Europa zadelde zichzelf op met de verplichting om de Verenigde Staten tegen 2010 niet alleen bij te benen, maar ook achter zich te laten. De EU zou de grootste kenniseconomie van de wereld worden. De strategie van Lissabon stelde dat hervormingen tot groei en grotere concurrentiekracht zouden leiden.”

(Knack, De omweg naar Lissabon, 16 maart 2005)

“Drie procent. Dat is het magische cijfer dat politici in hun hoofd hebben als het gaat over innovatie. De landen van de EU hebben namelijk afgesproken dat ze tegen 2010 drie procent van hun bbp aan onderzoek en ontwikkeling willen besteden. Op die manier hoopt Europa uit te groeien tot een toonaangevende kenniseconomie. Het cijfer is niet helemaal willekeurig gekozen. Zowel in Japan als in de Verenigde Staten, twee landen die bekend staan om hun innovatiegerichte economieën, schommelt dit percentage inderdaad rond de drie procent. Maar Europa heeft nog een hele weg af te leggen. De 25 lidstaten van de Europese Unie kwamen in 2002 maar aan gemiddeld 1,94 procent.”

(De Standaard, Overheid helpt bedrijven innoveren, 22 maart 2006)

“De lidstaten van de EU zijn hun innovatieachterstand tegenover de VS en Japan aan het inlopen, bleek gisteren uit de jaarlijkse European Innovation Scoreboard van de Europese Commissie. Daarmee meet Europa de prestaties van de lidstaten op het vlak van innovatie. Toch blijft er een kloof tussen Europa aan de ene kant en de VS en Japan aan de andere. Factoren die dat verschil verklaren zijn onder andere de grotere investeringen in starters en het grotere aantal universitair geschoolden uit binnen- en buitenland in die landen.”

(De Standaard, 23 februari 2007)

- a) Wat is de Lissabon-doelstelling?
- b) In welke sectoren moet volgens de EU vooral geïnvesteerd worden om die doelstelling te bereiken?
- c) Welke factoren verklaren de kloof tussen de Unie enerzijds en de Verenigde Staten en Japan anderzijds op vlak van innovatie?
- d) In 2001 trokken ruim 26.000 Europese wetenschappers naar de Verenigde Staten. De redenen liggen voor de hand: ze krijgen er meer werkingsmiddelen, grotere carrièremogelijkheden en een hoger salaris. Hoe kan de EU de braindrain stoppen volgens jou?

- e) Het is ook een Vlaamse prioriteit om innovatie aan te moedigen. Kan je bij elk Vlaams initiatief de juiste uitleg plaatsen?

1.	Jij bent Flanders' Future!
2.	Odysseusfonds
3.	Vlaamse Wetenschapsweek
4.	Flanders Investment and Trade
5.	Instituut voor de aanmoediging van innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT)

a.	Dit fonds wil toponderzoekers uit het buitenland terug naar hier halen.
b.	Via deze instelling kent de Vlaamse Regering subsidies toe aan innoverende bedrijven.
c.	Deze mediacampagne moet de Vlamingen aansporen om in hun dagelijkse leven creatief en innovatief te zijn.
d.	Allerlei wetenschappelijke activiteiten worden tijdens deze week in de kijker gezet.
e.	Dit agentschap helpt Vlaamse bedrijven met het ondernemen in het buitenland en probeert buitenlandse investeringen aan te trekken naar Vlaanderen.

LANDBOUW EN VISSERIJ

A. Inleiding

Het lijkt misschien vreemd, maar toch houdt de Europese Unie zich bezig met de voedselvoorziening van de Europeanen. Het Europees landbouw- en visserijbeleid is erop gericht voldoende en gezond voedsel te voorzien, maar ook ervoor te zorgen dat beide sectoren een toekomst hebben.

HET EUROPESE LANDBOUWBELEID

Eén van de domeinen waar de Europese landen het sterkst samenwerken en de meeste beslissingen door de EU worden genomen, is het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid vindt zijn oorsprong in de jaren vijftig.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog kreeg de landbouw in Europa zware klappen. De gevolgen waren verschrikkelijk. Jarenlang leden vele Europeanen honger.

Het probleem was zo groot dat de Europese landen besloten deze uitdaging samen aan te pakken. Men werkte een subsidiesysteem uit dat de landbouwers moest aansporen om meer te produceren. Hoe groter de productie, hoe meer Europese centen daar tegenover stonden. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid moest zo voor een groter aanbod van landbouwproducten zorgen, die tegen een betaalbare prijs konden gekocht worden.

Het GLB werkte. Er was voldoende, betaalbaar voedsel en de Europeanen hoefden geen honger meer te lijden. Vanaf de jaren zestig werd het systeem echter het slachtoffer van zijn eigen succes. De boeren gingen o.m. betere machines, sproeistoffen en kunstmest gebruiken om hun productie op te drijven. Hoe meer ze produceerden, hoe meer subsidies daar tegenover stonden. Overproductie was het gevolg. Het was de tijd van de melkplassen en de boterbergen.

Het systeem kreeg veel kritiek, want doorheen de jaren werd het steeds duurder. Hervormingen drongen zich dus op. Men stapte af van de subsidies volgens de hoeveelheid landbouwproducten en men koos voor een rechtstreekse inkomenssteun aan de landbouwers.

Maar de landbouwcrisis uit de jaren '90 toonden aan dat er meer nodig was. Met de gekkekoeienziekte, de dioxinekippen, het hormonenvlees, enz. werd duidelijk dat meer aandacht moest besteed worden aan de voedselkwaliteit.

De landbouwers krijgen de inkomenssteun dus niet zomaar. Ze moeten voldoen aan bepaalde normen inzake dierenwelzijn, voedselveiligheid, milieu, enz. Ook plattelandsontwikkeling staat nu hoog op de Europese landbouwagenda.

HET EUROPESE VISSERIJBELEID

Het Europese visserijbeleid wordt vaak in één adem genoemd met het landbouwbeleid. Beiden zijn immers sterk gelijklopend. Het visserijbeleid moet er voor zorgen dat de werkgelegenheid in de visserijsector behouden blijft, dat het milieu beschermd wordt en dat de vis betaalbaar blijft voor de consument.

Maar de visserij kampt ook met een specifiek probleem: indien er geen beperkingen opgelegd worden aan de vangst, dreigen bepaalde vissoorten uit te sterven. De EU stelt daarom elk jaar

vangstquota per vissoort op. Zo wil men de overbevissing tegengaan en de visbestanden behouden. Omwille van dezelfde reden promoot de Unie de aquacultuur. Het kweken van vis in bassins zorgt ervoor dat de visbestanden behouden worden en betekent meer werkgelegenheid voor de sector.

B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen

De Europese landbouw is in de afgelopen vijftig jaar enorm geëvolueerd. Door o.m. nieuwe landbouwtechnieken, verdere uitbreidingen van de EU en de toenemende globalisering hebben de landbouwers zich moeten aanpassen aan de nieuwe ontwikkelingen.

Eén van de laatste trends binnen de Unie is om meer aandacht te schenken aan **plattelandsontwikkeling**. Het platteland is de voorbije jaren immers sterk uitgebreid door de opeenvolgende uitbreidingen en ingrijpend veranderd.

In de nieuwe lidstaten zoals Bulgarije, Hongarije en Litouwen is het niet evident om een goede job te vinden op het platteland. Hierdoor trekken de mensen naar de steden. Dit wil Europa voorkomen door het platteland economisch gezien er weer bovenop te helpen. Vlaanderen is hierin een buitenbeentje: bij ons wordt het platteland bedreigd door de uitbreiding van de steden: nieuwe woonwijken, industriegebieden,.... Ook steeds meer toeristen vinden de weg naar het platteland om er te fietsen, te wandelen of tot rust te komen.

Met het plattelandsbeleid wil de EU de landbouw op het platteland alle ontwikkelingskansen geven. De Europese budgetten worden gebruikt om de land- en bosbouw te versterken, de concurrentiepositie van het platteland te verbeteren en het milieu en landelijk erfgoed in stand te houden. Zo gingen heel wat landbouwers aan hoevetoerisme doen, worden ze aangesproken om de bermen te maaien en wordt meer aandacht besteed aan de promotie van streekproducten. Ook opleidingen voor landbouwers, bosbouwmaatregelen en dorpskernvernieuwing komen aan bod in het Vlaams programma voor plattelandsontwikkeling, dat gedeeltelijk door Vlaanderen wordt gefinancierd.

Daarnaast geeft ook het **Leader+ programma**, dat door de EU en Vlaanderen gefinancierd wordt, steun aan het platteland. Vijf Vlaamse plattelandsgebieden kunnen van deze fondsen genieten: het Brugse Ommeland, de Antwerpse Kempen, het Meetjesland, Midden-Maasland en het Pajottenland. In deze gebieden zoekt men naar manieren om te investeren in de toekomst van het platteland. Het gaat hier om projecten die lokale producten opwaarderen, de leefkwaliteit op het platteland verhoogt, enz.

C. Vlaamse invloed op het Europese Beleid

In de loop van de jaren evolueerde de landbouw in Europa drastisch. Het GLB werd dan ook al meerdere keren hervormd. In 2005 werd de **suikersector** onder handen genomen. De prijs van suiker werd door de EU jarenlang kunstmatig hoog gehouden. Dit deed ze door de suikerboeren te sponsoren en de Europese markt af te schermen voor goedkopere suiker uit de rest van de wereld. Onder internationale druk moest Europa haar suikerprijzen laten zakken.

Het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie pleitte voor een sterke prijsdaling. Dat zou grote gevolgen gehad hebben voor de Vlaamse suikerbittelers. Vlaanderen zette daarom alles op alles om ervoor te zorgen dat de prijsdaling minder groot zou zijn dan aanvankelijk de

bedoeling was. Door vaak rond de tafel te zitten verdedigde de Vlaamse Regering de belangen van de Vlaamse landbouwers zo goed mogelijk. Het veelvuldig overleg loonde de moeite, want de prijsdaling voor suiker was uiteindelijk minder groot dan in het eerste voorstel van de Europese Commissie.

Vlaanderen probeert ook zijn stempel te drukken op het Europese visserijbeleid. Elk jaar in december worden de **vangstbeperkingen** per vissoort vastgelegd. Zo wil de EU het visbestand in tact houden. Zodra de Commissie een eerste voorstel op tafel legt, gaan alle betrokken partners rond de tafel zitten: de vissers, biologen, de overheid,... Ze bespreken het voorstel, bekijken de invloed ervan op de Vlaamse visserij en werken een Vlaams standpunt uit. Tijdens de onderhandelingen met de andere lidstaten verdedigt de Minister van Visserij dit standpunt. Hierbij wordt vooral aandacht besteed aan vissoorten die belangrijk zijn voor onze Vlaamse vissers (zoals tong en schol), zodat het economisch voortbestaan van deze sector mogelijk blijft.

D. Uitdagingen

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid heeft al een grondige facelift ondergaan. Van een systeem dat gericht was op 'meer produceren', zijn we geëvolueerd naar 'minder productie, maar meer aandacht voor kwaliteitsvol voedsel, dierenwelzijn, milieu, enz.' Toch zullen er nog nieuwe grondige hervormingen volgen voor het Europese landbouwbeleid. De EU-uitbreiding van 2004 en 2007 en de toenemende globalisering stellen het GLB voor nieuwe uitdagingen.

Door **de uitbreiding van 2004 en 2007** is het aantal landbouwers in de EU met meer dan 75% gestegen. Het spreekt dan ook voor zich dat dit een grote druk legt op het landbouwbudget. Landbouw neemt immers een hap van bijna 40% van dat budget (120 miljard euro). Om het beleid leefbaar en betaalbaar te houden heeft men al enkele grondige aanpassingen gedaan. Deze zullen in 2008 geëvalueerd en eventueel bijgestuurd worden.

Bij hun toetreding werden de boeren uit Oost-Europa voor een grote uitdaging geplaatst. De concurrentie met West-Europa was immers niet te onderschatten. Heel wat EU-regels moeten in de nieuwe lidstaten nog ingevoerd worden. De landbouwers krijgen zo de tijd om hun bedrijf aan te passen aan de Europese richtlijnen. Het moderniseren van de landbouw in de nieuwe lidstaten blijft dus een uitdaging.

Met de toenemende **globalisering** wordt het Europese landbouwbeleid steeds meer in vraag gesteld. De EU schermt haar markt immers al jaren af voor goedkope landbouwproducten uit de rest van de wereld. Zo probeert ze de eigen landbouw te beschermen. Bovendien dumpst ze de Europese landbouwoverschotten in ontwikkelingslanden. Door het feit dat deze gedumpte producten sterk gesubsidieerd worden is het voor de lokale bevolking goedkoper om deze te kopen dan zelf voor de voedselvoorziening in te staan. Op die manier worden lokale markten ontwricht.

Onder druk van de Wereldhandelsorganisatie moet de EU haar dumpingsysteem afbouwen. Tegen 2013 moet het volledig ontmanteld zijn.

De meeste Europese lidstaten begrijpen de eis van de Wereldhandelsorganisatie, maar hebben het er toch moeilijk mee. Een vorm van bescherming van de Europese landbouwmarkt blijft volgens hen noodzakelijk, want voedselproductie is levensnoodzakelijk. Ook deze discussie wordt dus zeker vervolgd.

Vlaanderen ijvert ervoor om het EU-budget voor landbouw voldoende groot te houden. Dit is nodig om de landbouw als economische sector te laten voortbestaan en om de consument veilig en gezond voedsel te garanderen. Eind 2005 werd er beslist om de fondsen voor plattelandsontwikkeling te verminderen. Dit heeft heel wat gevolgen gehad, ook voor Vlaanderen. Wegens een tekort aan budget kunnen een aantal projecten niet uitgevoerd worden.

Vlaanderen pleit daarom voor een verhoging van het budget, zodat in de toekomst terug een bredere waaier aan plattelandsprojecten kunnen op poten gezet worden.

E. Opdrachten

OPDRACHT 1: Promotie van Europese landbouwproducten

- a) De Europese Unie probeert de afgelopen jaren meer promotie te maken voor de Europese landbouwproducten. Ook in Vlaanderen lopen een aantal campagnes die met Europese fondsen gesubsidieerd worden.

Geef bij elke affiche aan wat men met de campagne wil bereiken.

1.		
2.		
3.		

- b) De Europese consument hecht steeds meer belang aan gezonde, kwaliteitsvolle voeding. Ook dat wordt door de Unie ondersteund. Ze werkte immers een systeem van kwaliteitslabels uit. Geef voor elk label aan wat de bedoeling is.

1.		a.	Europees label voor biologische landbouwproducten.
2.		b.	Label dat streekproducten beschermt tegen namaak.
3.		c.	Belgisch label voor biologische landbouwproducten.
4.		d.	Garandeert de kwaliteit van het rundvlees.

OPDRACHT 2: Verschillende standpunten over het Europese landbouwbeleid

“Tussen dit en maximaal 15 jaar moeten alle landbouwsubsidies verdwijnen. Ook de douanebarrières voor landbouwproducten moeten naar beneden. Er moet komaf worden gemaakt met het protectionisme in de landbouw. We moeten streven naar vrije handel op vlak van landbouw. Dat is beter voor onze economie: het protectionisme in de landbouw kost de belastingbetaler handenvol geld.”

(Gordon Brown, Brits minister van Financiën, bij de voorstelling van een Brits rapport over het Europese landbouwbeleid, december 2005.

“De bescherming van onze landbouwmarkt is wel degelijk nodig als we niet willen dat onze boeren even arm worden als hun collega’s in het zuiden. Bovendien is het belangrijk dat Europa zichzelf kan voeden. Alleen vinden wij het niet kunnen dat er overschotten worden geproduceerd die met Europese subsidies op de markten in de derde wereld worden gedumpt. De recente hervorming van het Europese landbouwbeleid (het vervangen van exportsubsidies door inkomenssteun) is een stap in de goede richting. Maar we mogen niet vergeten dat enkel rijke landen inkomenssteun kunnen betalen. Europa en de VS proberen bovendien via de WTO invoerrechten in arme landen naar beneden te halen. Zo kunnen ze dus verder gaan met het dumpen van overschotten in de derde wereld.”

(Gert Engelen, Vredeseilanden)

“In enkele decennia zijn we van honger naar obesitas geëvolueerd. De consument zag zijn voedingsuitgaven dalen van 43 naar 12 procent van zijn totale uitgaven. Met de landbouwers zelf is het minder goed gesteld. Niet dat alle boeren arm zijn, maar het gemiddelde inkomen ligt beduidend lager dan bij de rest van de werkende bevolking. Er zou dus gerust meer geld naar landbouw mogen gaan. De EU moet zijn landbouw en zijn landbouwers koesteren.”

(Noël Devisch, voorzitter van de Boerenbond)

- a) Kan je kort het standpunt van deze drie personen over het Europese landbouwbeleid samenvatten?
- b) Waarom willen de Britten dat er minder landbouwsubsidies worden uitgedeeld?
- c) Noël Devisch en Gert Engelen zijn het erover eens dat onze landbouwmarkt moet beschermd worden. Waarom vinden ze dat?
- d) Wie profiteert volgens Noël Devisch het meest van het Europese landbouwbeleid?
- e) Wat is de kritiek van Vredeseilanden op het Europese landbouwbeleid?
- f) Wat vind jij zelf? Moet de Europese landbouwmarkt beschermd worden?

OPDRACHT 3: Mythes over het Europese landbouwbeleid. Of niet?!

Over het Europese landbouwbeleid gaan veel verhalen de ronde. Maar wat is er nu van waar en wat is verzonnen? Schrijf naast elk van de volgende uitspraken of deze waar of niet waar is.

1.	De Britse koningin ontvangt heel veel Europese landbouwsubsidies.	
2.	Eén van de belangrijke redenen waarom Noorwegen niet toetreedt tot de EU, zijn de beperkingen op visvangst in de Europese Unie.	
3.	Meer dan driekwart van het Europese budget wordt aan landbouw gespendeerd.	
4.	De Europese Unie bepaalt hoeveel mest een Vlaamse boer mag uitrijden.	
5.	Landbouwers die aan hoevetoerisme doen, kunnen daar Europees geld voor krijgen.	
6.	De Europese Unie hecht veel belang aan dierenwelzijn. In varkensstallen moet bijvoorbeeld speelgoed aanwezig zijn zodat de varkens niet aan elkaar knagen.	
7.	Landbouwers mogen maximum zeven uur per dag met hun tractor rijden.	
8.	Op elk ei moet gedetailleerde informatie staan over de hen die het gelegd heeft.	
9.	Biologische landbouwproducten krijgen meer Europese subsidies.	
10.	Alle Vlaamse landbouwers krijgen Europese subsidies.	

REGIONAAL BELEID

A. Inleiding

Hoewel de EU één van de welvarendste gebieden ter wereld is, zijn er toch grote welvaartsverschillen tussen de Europese regio's. Om deze ongelijkheid binnen de EU weg te werken, werd het regionaal beleid ontworpen.

Het regionaal beleid kan samengevat worden in 'solidariteit' en 'cohesie'. Solidariteit slaat op het feit dat de rijkere gebieden binnen de EU de minder welvarende gebieden steunen. Cohesie gaat over het verkleinen van de economische verschillen, wat uiteindelijk bijdraagt tot de welvaart van iedereen.

Om het regionaal beleid uit te voeren, wordt gebruik gemaakt van fondsen: de Structuurfondsen en het Cohesiefonds. Deze fondsen worden beheerd via meerjarenprogramma's, die dezelfde periode beslaan als de meerjarenbegroting van de Unie (2000-2006, 2007-2013, ...).

De **Structuurfondsen** hebben de bedoeling om regio's met structurele problemen een financieel duwtje in de rug te geven en om de kloof tussen de armere en rijkere regio's kleiner te maken. Er zijn twee Structuurfondsen: het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), dat projecten financiert zoals de aanleg van industrieterreinen, dorpskernvernieuwing, de bouw van ontmoetingscentra en het Festival van Vlaanderen; en het Europees Sociaal Fonds (ESF) dat werkgelegenheidsprojecten steunt.

Het **Cohesiefonds** financiert projecten (bv. milieuprojecten, weginfrastructuur...) in de gebieden die economisch het meest achterop hinken. Spanje, Portugal, Griekenland en Ierland maakten al gretig gebruik van dit fonds. Zo werd bijvoorbeeld vier op tien kilometer Spaanse autostrade aangelegd met Europees geld en heeft Ierland zich kunnen opwerken tot één van de meer welvarende regio's binnen de EU. Nu zijn het vooral de nieuwe lidstaten die er, samen met Griekenland en Portugal, een beroep kunnen op doen.

Met de toetreding van de twaalf nieuwe lidstaten in 2004 en 2007 nam de kloof tussen de arme en rijke regio's sterk toe. De Unie wou vermijden dat al het Europese geld van de ene dag op de andere van de arme regio's in de oude lidstaten naar de nog armere regio's in de nieuwe lidstaten zou vloeien. Daarom werd het budget voor de periode 2007-2013 verhoogd en werd het **regionaal beleid zelf hervormd**.

De Cohesiesteun aan de 'oude' regio's zou geleidelijk aan uitdoven, terwijl de steun aan de 'nieuwe' armste regio's geleidelijk aan ingevoerd zou worden. Hiermee wilde men vermijden dat de armere regio's in de oorspronkelijke lidstaten, die het Europese geld nog steeds goed kunnen gebruiken, van de ene op de andere dag droog kwamen te staan.

Om de grensoverschrijdende samenwerking beter te stimuleren riep de EU ook een nieuw instrument in het leven: de Europese Groeperingen voor Territoriale Samenwerking (EGTS). Specifiek voor territoriale samenwerking is ook het initiatief 'Regio's voor economische verandering' gelanceerd. Het doel is om regio's in netwerken te laten samenwerken, waarbij resultaten van innovatieve projecten sneller kunnen worden uitgewisseld en worden verwezenlijkt in de regio's. Dit moet een belangrijke bijdrage leveren tot de Lissabonstrategie.

Verder zijn de lidstaten verplicht om, in samenspraak met de Europese Commissie, programmeringdocumenten op te stellen waarin staat op welke manier de Europese gelden zullen aangewend worden. Er moet daarbij wel rekening gehouden worden met bv. het beleid inzake de Lissabonstrategie, milieu of plattelandsontwikkeling.

Ook inhoudelijk werd het regionaal beleid aangepast om te vermijden dat alle Europese middelen naar de nieuwe lidstaten zouden vloeien. Drie doelstellingen staan daarbij voorop: het verkleinen van de economische achterstand van de minst ontwikkelde regio's, regionaal concurrentievermogen en werkgelegenheid verhogen en het bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking.

Belangrijk is dat er nu meer geld voorzien wordt om de concurrentiepositie van de lidstaten te verbeteren en om te investeren in werkgelegenheid. Deze middelen komen vooral de 'oude' lidstaten ten goede, die anders heel wat fondsen dreigden te verliezen. De meeste middelen binnen het regionaal beleid blijven echter gereserveerd voor het Cohesiefonds, iets waar hoofdzakelijk de nieuwe lidstaten van kunnen genieten.

In absolute cijfers wordt binnen de Europese meerjarenbegroting 2007-2013 een bedrag voorzien van **347,41 miljard euro** voor het regionaal beleid. Dit komt neer op 35,7% van het totale EU-budget. Hiermee slorpt het regionaal beleid, na landbouw, het leeuwendeel van de Europese middelen op.

Van deze 350 miljard euro wordt 81,54% voorzien voor het verkleinen van de economische achterstand van de minst ontwikkelde regio's, 15,95% om het regionaal concurrentievermogen en werkgelegenheid verhogen en 2,51% voor het bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking. Voor deze twee laatste doelstellingen krijgt België net geen 1,62 miljard euro. Onder de Belgische overheden werd afgesproken dat Vlaanderen hiervan ruim 788 miljoen euro ontvangt.

B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen

Dankzij de fondsen uit het regionaal beleid hebben heel wat Europese regio's hun economische situatie kunnen verbeteren. De stad Oostende is daarvan een mooi voorbeeld. Met steun van de EU werd er een nieuw industrieterrein, **Plassendale**, aangelegd. De bedoeling ervan was meer werkgelegenheid te creëren in de streek en zo meer jonge gezinnen aan te trekken, nu de stad sterk vergrijsd. Ook andere economische projecten zorgen ervoor dat de stad economisch heropleeft.

Maar niet alle projecten zijn economisch van aard. Dat bewijst **Planarch**. Binnen dit project werken verschillende partners uit Vlaanderen, Wallonië, Nederland, Frankrijk en Engeland samen rond de bescherming en het beheer van archeologisch erfgoed. Noordwest Europa is een regio met een rijke geschiedenis, maar is ook dichtbevolkt. Plannen voor ruimtelijke ordening kunnen daarom belangrijke historische sites in gevaar brengen. Via Planarch wil men in deze regio een evenwicht vinden tussen ruimtelijke ordening en cultureel erfgoed. Het domein Raversijde in Oostende is één van de vele sites waar archeologisch onderzoek werd verricht met Europese centen.

Ook '**Cultured: Cultural Heritage and Regional Development**' werkt rond erfgoed. De Universiteit Gent, die het project coördineert, wil samen met haar partners uitzoeken hoe cultureel erfgoed kan gebruikt worden voor de economische ontwikkeling van een streek. Men bekijkt bijvoorbeeld hoe oude fabrieksgebouwen, windmolens en kastelen een nieuwe bestemming kunnen krijgen.

Op het vlak van de **grensoverschrijdende samenwerking** ontving ook Vlaanderen geld dat bestemd is voor Europese grensregio's (euregio's) die bereid zijn samen te werken. In Vlaanderen waren er in de periode 2000-2006 drie: de Euregio Scheldemond (Oost- en West-Vlaanderen en de Nederlandse provincie Zeeland), de Euregio Maas-Rijn (Vlaams en Nederlands Limburg, de provincie Luik en de Duitse regio Aken) en de Euregio Benelux Middengebied (Vlaamse provincies Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant en de Nederlandse provincie Noord-Brabant en Limburg).

C. Vlaamse invloed op het Europese beleid

Net zoals in de meeste andere Europese dossiers, probeert Vlaanderen voor het regionaal beleid invloed uit te oefenen op de Europese besluitvorming. Zoals steeds gebeurt dit hoofdzakelijk door te wegen op het Belgische standpunt dat in de Raad wordt vertolkt.

Maar de voornaamste rol voor Vlaanderen in het kader van het Europees regionaal beleid, situeert zich ongetwijfeld in de uitvoerende fase. De Vlaamse overheid zorgt er immers voor dat al dit Europese geld belandt daar waar het nodig is en speelt dus een cruciale rol in **het beheer van de fondsen**. Het is m.a.w. Vlaanderen die het Europese geld verdeelt. Het is ook de Vlaamse overheid die aan de hand van subsidies zorgt voor de nodige cofinanciering, aangezien projecten nooit volledig met Europees geld uitgevoerd kunnen worden.

De verdeling van de Europese middelen gebeurt niet lukraak. Zoals eerder vermeld, moeten de lidstaten **programmeringsdocumenten** opstellen. Vlaanderen heeft hiertoe een belangrijke bijdrage geleverd. Zo werd er bijvoorbeeld een socio-economische analyse van Vlaanderen en een sterkte/zwakte analyse van de Vlaamse economie in opgenomen. Verder werden de strategische doelstellingen en prioriteiten voor het Europees Sociaal Fonds (ESF) en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) opgenomen. Voor ESF is dit o.a. een verdubbeling van het aantal Vlaamse werknemers dat op eigen initiatief permanente vorming volgt, voor EFRO bijvoorbeeld het stimuleren van ondernemerschap.

Meer concreet wordt zowel voor ESF als voor EFRO om de zoveel tijd een oproep tot voorstellen gelanceerd. De middelen worden dan verdeeld via het open call-principe: iedereen kan een dossiervoorstel indienen, maar het is de Vlaamse overheid die, aan de hand van vooraf bepaalde criteria, beslist wie Europese steun krijgt.

D. Uitdagingen

Met de toetreding van de nieuwe lidstaten in 2004 en 2007 werd het regionaal beleid van de Europese Unie grondig in vraag gesteld.

In de eerste plaats moest ervoor gezorgd worden dat het systeem **betaalbaar bleef**. De economische situatie in de nieuwe EU-landen is immers minder goed dan deze van de 'oude' lidstaten. Er is dan ook enorm veel geld nodig om de kloof tussen beide te dichten. Omdat de EU effectief werk wil maken van de economische ontwikkeling, besliste men om het budget voor regionaal beleid te verhogen.

Anderzijds wilden ook de **oude lidstaten** de Europese fondsen niet verliezen. Binnen deze groep landen zijn de verschillen in welvaart immers nog niet verdwenen. Daarom werd het regionale beleid ook hervormd.

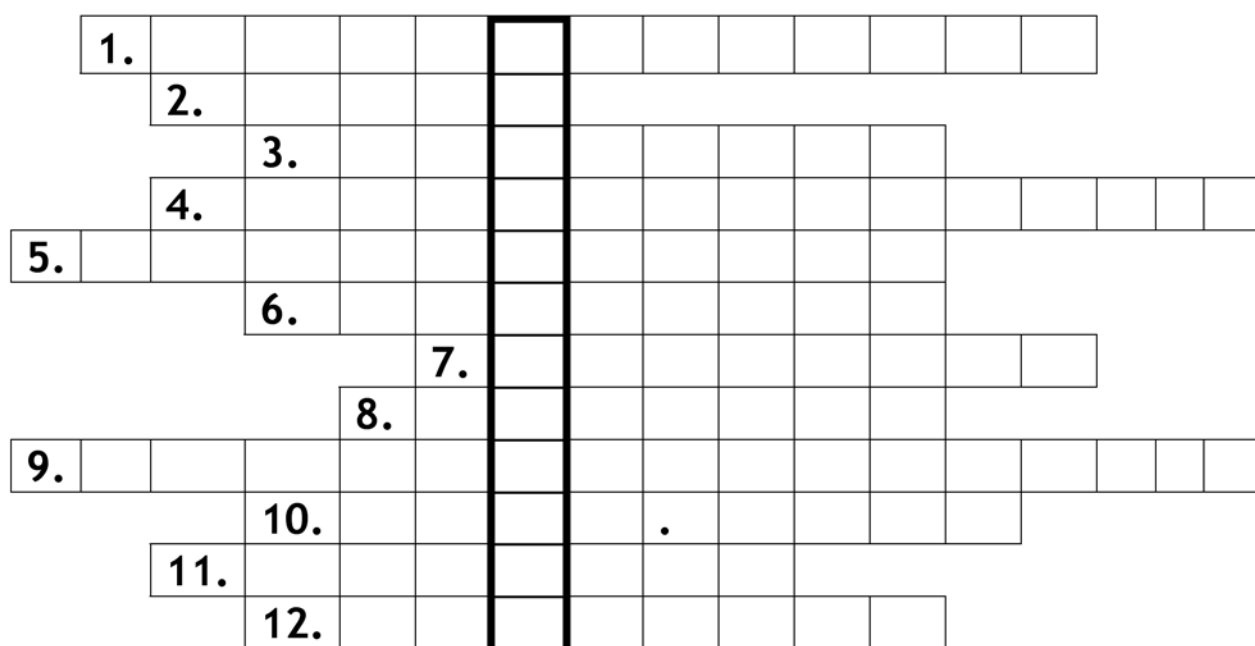
Ook in de toekomst zal de betaalbaarheid van het regionaal beleid en de 'correcte' verdeling tussen de 'oude' en 'nieuwe' lidstaten een grote uitdaging blijven.

E. Opdrachten

OPDRACHT 1: Regionaal beleid

Vul onderstaande puzzel in aan de hand van de teksten hierboven. Kan je uitleggen wat het woord in het kader met het regionaal beleid van de Europese Unie te maken heeft?

1. Fonds waarmee de armste gebieden in de EU gesteund worden.
2. Afkorting voor het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.
3. Naam van een project rond cultureel erfgoed.
4. Als een project Europese steun krijgt, moet de Vlaamse overheid, de provincies of de gemeenten ook een deel bijpassen. Dit heet ...
5. Naam van de Euregio, waarvan de provincies Oost- en West-Vlaanderen en Zeeland deel uitmaken.
6. Naam van een Europees project rond archeologie.
7. Land dat in 2007 toetrad tot de Europese Unie.
8. Vlaamse provincie die tot 2006 veel Europese steun kreeg.
9. Met deze fondsen krijgen regio's met structurele problemen een financieel duwtje in de rug.
10. Principe waarmee het geld uit de structuurfondsen verdeeld wordt in Vlaanderen.
11. Het tegenovergestelde van vrijgevigheid.
12. Europees fonds voor de Euregio's.

OPDRACHT 2: Regionale fondsen

Via diverse fondsen en programma's ondersteunt de Europese Unie de ontwikkeling van de minder welvarende regio's.

Verbind ze met de juiste uitleg en het bijhorende projectvoorbeeld.

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)	1.	Dit fonds subsidieert voornamelijk werkgelegenheidsprojecten.	a.	Met het project "Responsible Young Starters" wil het departement Onderwijs het ondernemerschap bij jongeren stimuleren.
Europees Sociaal Fonds (ESF)	2.	Met dit fonds geeft de EU steun aan maatregelen op vlak van milieu en vervoer in de twaalf nieuwe lidstaten en in Spanje, Griekenland en Portugal.	b.	In Zele werd het industrieterrein omgebouwd tot een duurzame bedrijventoneel met Europees geld.
Cohesiefonds	3.	Ondersteunt gebieden waar een belangrijke economische activiteit dreigt te verdwijnen en probeert regionale welvaartsverschillen weg te werken.	c.	In Spanje worden kilometers autostrade aangelegd.

OPDRACHT 3: Europees geld voor Vlaamse projecten

Ook in Vlaanderen konden heel wat projecten rekenen op Europese steun. Hieronder vind je daarvan enkele bewijzen.

- a. Zet de voorbeelden in de volgorde van jouw voorkeur.
- b. Vind je het goed dat de Europese Unie geld geeft aan dit soort projecten?
Waarom wel/niet?

	In Haspengouw werden enkele historische gebouwen (kastelen en vierkantshoeves) heringericht tot hotel.
	De drie vestingssteden Brugge, Londen en Rijsel werken samen rond de promotie van toerisme.
	In Antwerpen wordt een oud spoorwegterrein omgevormd tot een stadspark.
	Oostende legt een nieuw industrieterrein aan.
	In de grensstreek Vlaanderen-Nederland werkt men samen aan waterbeheer.
	De stad Turnhout zal het plein aan de Nieuwe Kaai heraanleggen.
	De Krugerbrug verbindt de Antwerpse ring met het industriegebied Petroleum Zuid. Zo hoeft het vrachtverkeer niet meer langs de omliggende woonwijken te passeren.

MOBILITEIT

A. Inleiding

Als je ziet hoeveel vracht- en personenwagens er dagelijks Europa doorkruisen, mag het niet verwonderen dat Europa zich ook met mobiliteit bezig houdt. Ze wil vooral de infrastructuur van snel-, spoor- en waterwegen en vliegvelden verbeteren en de verkeersveiligheid verhogen.

Een goed transportnetwerk is van vitaal belang voor de Europese economie. Het zorgt er immers voor dat mensen zich snel binnen de EU kunnen verplaatsen en dat goederen snel van de ene naar de andere lidstaat kunnen vervoerd worden. Daarom riep de Europese Unie de **Transeuropese Transportnetwerken (TEN-T's)** in het leven. Met deze spaarpot wil ze alle nationale wegen met elkaar verbinden en zo een wegenweb door heel Europa uitbouwen. Ze investeert o.m. in de aanleg van snelwegen, bruggen en onderzeese tunnels. Ook luchthavens die willen moderniseren, kunnen op de nodige financiële steun rekenen. Verder pompt de Unie miljoenen euro's in de verdere uitbouw van het water- en spoorverkeer. Deze transportmiddelen zijn immers milieuvriendelijk en een goed alternatief voor de dichtslibbende snelwegen. De EU ondersteunt daarom bijvoorbeeld de uitbouw van een netwerk van hogesnelheidslijnen (HSL).

De Europese Unie wil niet alleen werk maken van een groot, maar ook van een veilig wegenweb en investeert daarom in **verkeersveiligheid**. Er worden maatregelen genomen die voertuigen en wegen veiliger maken en campagnes gelanceerd die de Europeanen moeten aanzetten tot veiliger gedrag in het verkeer. Op die manier moet het aantal verkeersslachtoffers tegen 2010 met minstens de helft verminderden.

B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen

De Transeuropese Transportnetwerken doorkruisen ook Vlaanderen. Zo verbindt de **hogesnelheidslijn** Brussel met Parijs, Keulen, Amsterdam en Londen. Voor heel wat zakenlui die dagelijks tussen deze steden pendelen, is het een snel en milieuvriendelijk alternatief.

Ook de Vlaamse havens krijgen een belangrijke plaats in de TEN-T's. Met het project **Motorways of the Sea** wil de Unie een 'snelweg voor schepen' creëren: een traject over zee met aansluiting op het spoor of rivieren. Dit moet een antwoord bieden op het fileleed dat een blok aan het been is voor goederenverkeer in Vlaanderen. De aanleg van het **Seine-Schelde kanaal** is een tweede belangrijk project voor de Vlaamse havens gemakkelijker. Door het verbinden van beide rivieren wordt het vervoer over water naar de Vlaamse havens. Ten slotte zal de haven van Antwerpen beter bereikbaar worden door de aanleg van een **spoorlijn tussen Lyon/Genua - Bazel - Duisburg - Rotterdam/Antwerpen**.

Ook voor wat verkeersveiligheid betreft laat de EU haar sporen na in Vlaanderen. Vrachtwagenchauffeurs moeten bijvoorbeeld de Europese richtlijn over rij- en rusttijden respecteren. Ze mogen maximaal negen uur per dag rijden en moeten minimum elf uur per dag rusten. Verder zijn autobestuurders verplicht een kinderzitje voor kinderen kleiner dan 1,35 meter in de wagen te plaatsen. Enkele andere Europese maatregelen bestonden al langer in België: de verplichte doelhoekspiegel voor vrachtwagens en het feit dat chauffeurs maximum 0,5 promille alcohol in hun bloed mogen hebben.

C. Vlaamse invloed op het Europese Beleid

De Vlaamse havens zijn heel belangrijk voor de Vlaamse mobiliteit. Het is dan ook van het grootste belang dat schepen op een efficiënte manier geladen en gelost worden. Vrachtwagens met goederen moeten er vlot aan- en af kunnen rijden.

Enkele jaren geleden deed de Commissie een voorstel om 'zelfafhandeling' mogelijk te maken. Dit wil zeggen dat schepen geladen en gelost mogen worden door matrozen en niet enkel door erkende havenarbeiders. Vlaanderen was hier fel tegen gekant. Door het verzet van Vlaanderen en enkele andere lidstaten trok de Commissie het voorstel in: laden en lossen van schepen kan enkel door erkende havenarbeiders gebeuren. Zo is men zeker dat de afhandeling op een veilige en vlotte manier gebeurt.

D. Uitdagingen

In het Europese transportbeleid staat het woord '**duurzaam**' centraal. Dat betekent dat het transport in Europa nog efficiënter zal georganiseerd worden en dat de Unie meer belang hecht aan een milieuvriendelijk verkeer. Er wordt daarom meer geïnvesteerd in technologisch onderzoek naar bijvoorbeeld milieuvriendelijke wagens en vrachtwagens. Daarnaast wil de EU meer aandacht schenken aan de uitbouw van de water- en spoorwegen.

De EU nam zich voor om extra maatregelen te nemen om de verkeersveiligheid te verhogen. Zo moet het aantal dodelijke slachtoffers op Europese wegen tegen 2010 met de helft verminderd worden ten opzichte van 2001.

Vlaanderen wil dat Europa bovendien aandacht schenkt aan de verschuiving van het privé-autoverkeer naar het openbaar vervoer. Niet alleen is dat goed voor ons milieu maar ook voor het terugdringen van het aantal verkeersslachtoffers. Voor een zwaar verstedelijkte regio als Vlaanderen is dit van groot belang.

E. Opdrachten

OPDRACHT 1: Transeuropese transportnetwerken

De Europese Unie geeft subsidies aan de TEN-T's. Dit zijn netwerken van snel-, spoor-, waterwegen en vliegvelden die de EU-landen met elkaar verbinden.

- a) Hieronder vind je een aantal transeuropese transportnetwerken die voor Vlaanderen van belang zijn. Verbind de uitleg met het passende project.
- b) Wat zijn volgens jou de voordelen van deze netwerken? Vind je het goed dat Europa er zo veel geld voor vrijmaakt?

1.	HST Parijs - Brussel - Keulen - Amsterdam - Londen
2.	Galileo
3.	Motorways of the Sea
4.	Seine-Schelde Kanaal
5.	Spoorweg Lyon/Genève - Bazel - Duisburg - Rotterdam/Antwerpen

a.	Bepaalde knelpunten voor het goederenvervoer over de weg wil men vermijden door enkele snelle verbindingen over zee uit te werken.
b.	Door een verbinding te maken tussen de Parijse regio en de waterwegen van de Benelux wordt goederenvervoer over water aantrekkelijker.
c.	Dit is een Europees satellietnavigatiesysteem, de tegenhanger van de Amerikaanse GPS.
d.	In dit zeer dichtbevolkte en geïndustrialiseerde deel van Europa wil men alternatieve routes voor het vrachtverkeer ontwikkelen.
e.	Deze spoorweglijn is een goedkoper en duurzamer alternatief voor de vele zakenlui die met het vliegtuig tussen deze steden pendelen.

OPDRACHT 2: Verkeersveiligheid

Europa neemt heel wat maatregelen op vlak van verkeersveiligheid. Soms doet de EU enkel een aanbeveling: de lidstaten zijn dan niet verplicht om die te volgen. In het geval van een richtlijn, wordt de maatregel wel van kracht in alle EU-lidstaten. Ten slotte geeft de Europese Unie geld aan projecten rond verkeersveiligheid.

- a) Ga bij onderstaande maatregelen na of het ging om een aanbeveling, een richtlijn of financiële steun.
- b) Vind je het goed dat Europa maatregelen neemt op vlak van verkeersveiligheid? Zouden de verkeersregels overal in Europa gelijk moeten zijn?

1.	In alle voertuigen lichter dan 3,5 ton moet men een veiligheidsgordel dragen.	
2.	Het maximaal toegestane alcoholpercentage voor automobilisten is 0,5 promille.	
3.	Voor kinderen kleiner dan 1,35 m is een kinderzitje in de auto verplicht.	
4.	De campagne 'Gordeldier' zet de Europeanen aan om een veiligheidsgordel te dragen in de wagen.	
5.	Buschauffeurs mogen maximum negen uur per dag rijden.	
6.	De lidstaten moeten regelmatig snelheidscontroles uitvoeren.	
7.	Vrachtwagens moeten uitgerust zijn met een dodehoekspiegel.	
8.	Een 'Bob' is een chauffeur die geen alcohol drinkt wanneer hij/zij met de wagen rijdt.	
9.	Het European New Car Assessment Programme test de veiligheid van auto's door middel van botsproeven.	
10.	Elke automobilist moet een veiligheidsvestje bij zich hebben.	

OPDRACHT 3: Duurzaam vervoer

- a) Lees onderstaand artikel. Wat zet mensen ertoe aan om het openbaar vervoer te gebruiken?

“De Lijn lanceerde een campagne om meer reizigers te lokken. Ze doet dat nadat de resultaten van een enquête bij 300 Vlaamse gezinnen met een privéwage bekend raakten. Daaruit bleek dat een op de drie minder auto rijdt nu de brandstof een kwart duurder geworden is. “Mobiliteitsgedrag verandert alleen onder invloed van ingrijpende externe factoren. We hebben dat gezien bij de Antwerpse Ring-werkzaamheden, we zien dat nu met de brandstofprijzen”, motiveert directeur-generaal van de Lijn, Ingrid Lieten. Met affiches en radiospots maakt de Lijn de Vlamingen warm voor een trein-of busrit. “Want ons jaarabonnement kost maar evenveel als vier tankbeurten” luidt het in de wervende slogan.”

- b) Ben je zelf voorstander van meer openbaar vervoer? Waarom wel/niet?
Vind je het goed dat de Europese Unie en Vlaanderen daarin investeerd?
- c) Welk van onderstaande transportmiddelen is volgens jou het duurzaamste? Welk transportmiddel zou jij gebruiken om op reis te gaan? Wat zijn de voor- en nadelen aan de verschillende vervoersmiddelen?

vliegtuig - bus - vrachtwagen - auto - trein

SOCIAAL BELEID

A. Inleiding

Over de vraag 'Is de EU sociaal genoeg?' is er al heel wat inkt gevloeid. Volgens de ene is de Europese samenwerking op zich een sociaal project. De Unie bracht immers vrede en welvaart, zodat de lidstaten hun eigen sociaal zekerheidssysteem konden uitwerken. Volgens anderen moet er nog heel veel veranderen vooraleer er sprake kan zijn van een echt Europees sociaal beleid, want de sociale zekerheidssystemen verschillen nog te veel van lidstaat tot lidstaat.

Lange tijd bleef de Europese integratie vooral een economisch verhaal. Toch riep de Unie verschillende **fondsen en subsidieprogramma's** in het leven om sociale projecten te ondersteunen. Het regionaal beleid bijvoorbeeld geeft financiële middelen aan EU-landen of -regio's die achterop hinken. Op die manier probeert men de welvaart gelijkmatig te spreiden over de hele Europese Unie. Verder investeert ze in tewerkstellingsprojecten en onderzoek naar gezondheidszorg. Maar ook campagnes voor meer sociale rechtvaardigheid en maatregelen voor duurzame ontwikkeling kunnen op de nodige Europese steun rekenen.

Pas in het begin van de jaren negentig verscheen het sociaal beleid, als apart beleidsdomein, op de Europese agenda. Een **Sociaal Protocol** moest de weg effenen naar een socialer Europa. Zo bouwde de Europese Unie een werkgelegenheidsstrategie uit die streeft naar meer en betere banen. Verder houdt ze zich bezig met welzijn, gezondheid en arbeidsrecht, zoals richtlijnen i.v.m. ouderschapsverlof, minimumeisen inzake werktijden en bescherming van jongeren op het werk.

Met de **Lissabon-verklaring** wou men een nieuwe stap zetten in het Europese sociaal beleid. De intenties waren veelbelovend: de Europese lidstaten zouden armoede en sociale uitsluiting bestrijden door meer te gaan samenwerken. Er werden stappen gezet richting een gemeenschappelijk sociaal beleid. Maar enige tijd later verdween het sociale aspect uit de verklaring. Voor bepaalde domeinen, zoals het bepalen van arbeidsvoorwaarden, veiligheid en gezondheid, informatie en raadpleging van werknemers en gelijkheid tussen mannen en vrouwen proberen de lidstaten meer naar elkaar toe te groeien. Dat doen ze door hun beleid met elkaar te vergelijken en over hun vorderingen jaarlijks een rapport uit te brengen.

B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen

Het Europese sociaal beleid laat zich in Vlaanderen vooral voelen op vlak van volksgezondheid. Eén van de stokpaardjes van de EU hierbinnen is om mensen aan te sporen minder te roken. De gevolgen van roken kosten de ziekteverzekeringen immers handen vol geld. Door de Europese regelgeving voor **tabaksreclame** is reclame voor tabaksproducten en sponsoring door de tabaksindustrie verboden. Ook de foto's die op de sigarettenpakjes in Vlaanderen staan, zijn een gevolg van een Europese richtlijn. België was bovendien het eerste land waar deze regel effectief werd ingevoerd.

Door het principe van '**gelijke behandeling van werknemers**' heeft Vlaanderen de zorgverzekering moeten aanpassen. Oorspronkelijk was de verzekering enkel bedoeld voor Vlamingen. Maar volgens de Unie moeten werknemers binnen de hele EU gelijk behandeld worden. Een Nederlander

die in Vlaanderen werkt, moet ook een beroep kunnen doen op die zorgverzekering. Hij moet zich hiervoor aansluiten bij een Vlaamse zorgkas (en uiteraard een bijdrage betalen, net als de inwoners van Vlaanderen).

C. Vlaamse invloed op het Europese Beleid

Vlaanderen speelt binnen de EU een voortrekkersrol op vlak van **biomonitoring**. Het Vlaamse Humane Biomonitoringsprogramma bestudeert al enkele jaren de gevolgen van milieuvervuiling op onze gezondheid. Dat onze leefomgeving een grote impact heeft op de menselijke gezondheid is duidelijk: het overgrote deel van de kankers in de industrielanden zijn het gevolg van milieufactoren, de laatste jaren hebben meer koppels last van vruchtbaarheidsproblemen, het aantal gevallen van astma stijgt, enz.

De ambitie van Vlaanderen binnen de EU is om haar know-how te delen en onderzoek hieromtrent te stimuleren. Wetenschappers van het Vlaamse Steunpunt voor Milieu en Gezondheid stelden o.m. hun werk binnen het biomonitoringprogramma voor aan onderzoekers uit de hele Unie. Bovendien werd er onder impuls van Vlaanderen een Europees pilootproject rond de effecten van milieu op de volksgezondheid opgezet. Dat moet de samenwerking tussen de lidstaten op dit vlak versterken.

D. Uitdagingen

Sociaal beleid is nagenoeg volledig een bevoegdheid van de lidstaten. Toch zijn er enkele evoluties die de huidige gang van zaken in vraag stellen. In de eerste plaats is er de **globalisering**. Die brengt heel wat uitdagingen met zich mee: bedrijven verhuizen naar landen waar de lonen lager liggen, arbeiders moeten flexibeler worden, enz. De kans is dus groot dat de lidstaten terecht komen in een negatieve spiraal waarin men bijvoorbeeld de lonen verlaagt of belastingen op ondernemingen afschaft om toch maar buitenlandse investeringen aan te trekken.

Maar ook **binnen de EU** zorgen de verschillende sociale systemen voor concurrentieverschillen. Omdat de werknemers van Volkswagen Duitsland bereid waren een deel van hun sociale rechten in te leveren, moest ook VW Vorst volgen, wilden ze er de productie behouden.

De vraag is nu op welke manier de Europese Unie op deze uitdagingen een antwoord zal formuleren.

Vanuit Vlaanderen wordt geijverd voor voldoende aandacht voor volksgezondheid op de Europese agenda. Hierbij wordt vooral de nadruk gelegd op het preventieve aspect en het belang van gezondheidspromotie. Enerzijds moet het budget voor volksgezondheid voldoende groot zijn, ondermeer voor de financiering van onderzoeksprojecten. Tegelijk moet er ook aandacht zijn voor volksgezondheid in andere beleidsdomeinen die een invloed kunnen hebben op de gezondheid van de burger (vb. arbeid, economie, landbouw, ...).

E. Opdrachten

OPDRACHT 1: Sociaal Europa

De globalisering betekent een grote uitdaging voor de EU. Om competitief te blijven, wordt er in vele Europese landen nagedacht over een hervorming van hun sociaal model.

- a) De drie meest bekende zijn het Angelsaksisch, het Scandinavisch en het Rijnland model. Verbind het sociaal model met de juiste definitie.

1.	Angelsaksisch model
2.	Scandinavisch model
3.	Rijnland model

a.	Model dat erop gericht is zoveel mogelijk jobs te creëren en waarbij sociale zekerheid beschouwd wordt als het ultieme vangnet.
b.	Model dat steunt op volwaardig werk, goede sociale bescherming en sociaal overleg.
c.	Model waarbij het systeem van sociale zekerheid erop gericht is mensen te activeren.

- b) Velen vrezen dat onze sociale zekerheid in de toekomst niet langer betaalbaar zal zijn en dat we in de richting van het systeem van de Verenigde Staten evolueren.

Lees onderstaand artikel en beantwoord daarna de vragen.

“Op het economische vlak worden de VS vaak afgeschilderd als een andere planeet: een jungle zonder sociaal vangnet, met enorme inkomensverschillen en massale armoede. Voorwaar geen partij voor Europa en zijn roemrucht sociaal model.

Maar zie: volgens het Internationaal Monetair Fonds groeit de Amerikaanse economie in 2005 dubbel zo snel als die van de Eurozone. De groeicijfers voor 2005 bevestigen daarenboven een jarenlange trend. Economie, welvaart en werkgelegenheid ontwikkelen zich veel beter in de VS dan in Europa. Spiegeltje, spiegeltje aan de wand; wie is dan de sociaalste van het land?

De Verenigde Staten zijn zeker niet het land van Cocagne op het vlak van sociale bescherming. Maar een economie die zoveel werkgelegenheid en welvaart genereert, kan onmogelijk voor een sociaal kerkhof worden versleten. Werk en welvaartscreatie zijn belangrijk, ook voor Europa. Levensstandaard is de meest directe weg naar levenswelzijn. Werkgelegenheid is de beste sociale bescherming. Economische groei is de basis voor sociaal beleid. Als Europa de groeicijfers van de VS bereikt, dan betalen we de vergrijzing en de sociale zekerheid met de vingers in de neus.”

(Marc De Vos, docent sociaal recht aan de Universiteit Gent en de VUB.)

- o Wat is het verschil tussen Europa en de Verenigde Staten op economisch en sociaal vlak?
- o Volgens Marc De Vos is de Amerikaanse economie helemaal geen sociaal kerkhof. Verklaar.

OPDRACHT 2: Volksgezondheid

- a) De EU organiseert en ondersteunt allerlei acties rond gezondheid en welzijn. De verschillende 'Europese weken' moeten de EU-burgers daarover informeren en sensibiliseren.

Plaats de juiste affiche bij de juiste themaweek.

<p>1. Europese vaccinatieweek</p>	<p>a. A poster with a stylized figure in purple and orange, holding a long spear. Text: 'EUROPESE CAMPAGNE TER VOORKOMING VAN FYSIEKE OVERBELASTING' at the top, 'VERTIL JE NIET!' in the center, and logos at the bottom.</p>
<p>2. Europese week voor veiligheid en gezondheid op het werk</p>	<p>b. A poster with a dark background showing two hands shaking. Text: 'Schenk aandacht aan pijn!' at the top, 'Lijd niet in stilte!' at the bottom.</p>
<p>3. Europese week tegen pijn</p>	<p>c. A poster with a black and white grid pattern. Text: 'allen verschillend' in the top row, 'allen g e l i j k' in the bottom row.</p>
<p>4. Europese week tegen racisme</p>	<p>d. A poster with a sunburst design. Text: 'ON TOUR' in a banner, 'EUROPESE VACCINATIEWEEK' below it, and '19-22 APRIL 2007' at the bottom.</p>

b) De maatregelen die de EU neemt op vlak van arbeidsvoorwaarden, volksgezondheid en welzijn hebben hun invloed in Vlaanderen.

Geef aan of volgende regels Europese of nationale regels zijn. Moet de Unie zich, volgens jou, bezighouden met de gezondheid van de Europeanen?

1.	Mannen hebben recht op tien dagen vaderschapsverlof.	
2.	Werknemers die ziek worden, krijgen een uitkering.	
3.	Mededelingen zoals 'verlaagt uw cholesterol' of 'bevat weinig vet' op voedingsetiketten zijn enkel toegelaten, indien het wetenschappelijk bewezen is.	
4.	Roken in restaurants is verboden.	
5.	Reclame voor tabaksproducten is verboden.	

OPDRACHT 3: Sociaal Europa

De Europese Unie staat voor een groot aantal sociale uitdagingen. In het lijstje hieronder vind je er een aantal.

- Wie pakt deze problemen, volgens jou, het best aan: de EU of de lidstaten?
- Welke maatregelen stel je voor om deze uitdagingen aan te pakken?

Vergrijzing	
Groeiende kloof tussen arm en rijk binnen de lidstaten	
Toenemende werkloosheid	
Extreme ideeën vinden opgang	
Verdwijnen van sociale contacten	
Toenemend geweld bij jongeren.	
Steeds meer mensen kopen op krediet en verzeilen zo in de armoede.	

ONDERWIJS

A. Inleiding

Scholieren in Malta starten hun schooljaar eind september en eindigen half juni. Franse kinderen beginnen op hun 11 jaar aan de middelbare school. In Ierland is het leren van een tweede taal niet verplicht.

De verschillen op vlak van onderwijs in Europa zijn groot. Elk Europees land (of zelfs regio) heeft dan ook een eigen onderwijssysteem. Pogingen om van onderwijs een Europese bevoegdheid te maken, werden steeds afgeblokt door de lidstaten. Ze wilden op dit vlak hun eigenheid behouden.

Begin jaren '90 kreeg de EU dan toch een rolletje toebedeeld. De regeringsleiders spraken af dat de Unie het onderwijsbeleid van de lidstaten kan ondersteunen, samenwerking tussen de lidstaten kan aanmoedigen en de kwaliteit van het onderwijs kan bevorderen. De eindtermen of de organisatie van het onderwijs bepalen kan dus niet.

Met de Lissabonverklaring (2000) kwam het Europese onderwijsbeleid echter in een stroomversnelling terecht. Volgens de verklaring moet de EU 'de grootste en meest dynamische kenniseconomie ter wereld' worden. Om dat doel te kunnen bereiken, moeten meer jongeren en volwassenen van beter onderwijs en vorming kunnen genieten. Een dynamische economie betekent goed opgeleide werknemers en personeel dat zich voortdurend bijschoolt. **Levenslang leren** is dus het motto.

De doelstellingen die de Unie zich stelt om dit motto in de praktijk te brengen, zijn dan ook niet min. Ze wil in de eerste plaats meer jongeren en volwassenen laten deelnemen aan Europese uitwisselingsprogramma's, zoals Erasmus, Comenius en Leonardo da Vinci. Deze programma's bieden jaarlijks de kans aan duizenden leerlingen, studenten en docenten om in het buitenland te studeren. Alleen al met een Erasmusbeurs gaan er jaarlijks 144.000 studenten over de grens.

Verder wil de EU werk maken van een betere kwaliteit van het onderwijs, meer mensen moeten afstuderen in het hoger onderwijs en er moet meer aandacht besteed worden aan kansarmen. De lidstaten proberen deze doelstellingen te halen door goede praktijkvoorbeelden uit te wisselen.

Het onderwijsbeleid moet er niet alleen voor zorgen dat de EU-burgers levenslang gaan leren. Ze wil werknemers ook aansporen om in andere EU-lidstaten een job te zoeken. Daar moest de hervorming van het hoger onderwijs toe bijdragen. Er werd afgesproken dat er, in heel Europa, een eenduidige structuur voor het hoger onderwijs moest komen. Met de bachelor-master structuur is het nu gemakkelijker om diploma's uit verschillende landen met elkaar te vergelijken. Zo weet een werkgever in een andere lidstaat beter wat jouw diploma waard is.

B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen

De Europese Unie trekt jaarlijks een flink budget uit om aan jongeren en volwassenen die zich willen bijscholen de kans te geven een tijdje naar het buitenland te gaan. Het onderwijsprogramma Levenslang Leren telt vier pijlers.

Erasmus is waarschijnlijk de bekendste. Studenten uit het hoger onderwijs kunnen hierbij een beurs krijgen om enkele maanden tot een jaar in een andere EU-lidstaat te studeren. Bijna 3.000

Vlaamse studenten maken er jaarlijks gebruik van. **Grundtvig** biedt docenten en cursisten uit het volwassenenonderwijs de kans om een Europese uitwisseling op poten te zetten. Via **Comenius** kunnen leerlingen en leerkrachten uit het basis- en secundair onderwijs deelnemen aan uitwisselingen, studiebezoeken of nascholingen. **Leonardo da Vinci** ten slotte maakt geld vrij voor buitenlandse stages voor jongeren of volwassenen. Het programma wil vooral een link leggen tussen de onderwijs- en de bedrijfswereld.

De deelname van Vlaamse scholen, universiteiten en organisaties aan deze programma's is zeer groot. Dankzij Europese centen genieten heel wat Vlaamse scholieren en studenten van een buitenlandse ervaring.

C. Vlaamse invloed op het Europese Beleid

De Europese Commissie besliste onlangs dat er binnenkort een **Europees Instituut voor Technologie** (EIT) zal opgericht worden. Dat instituut past in de ambitie van de Unie om de grootste kenniseconomie te worden. Enerzijds biedt het de mogelijkheid om meer aandacht te schenken aan wetenschappelijk onderzoek en technologische ontwikkeling in Europa. Anderzijds moet het instituut ook samenwerking met de Europese universiteiten om die kennis te verspreiden. Vlaanderen was een van de grote pleitbezorgers van de oprichting van het EIT.

D. Uitdagingen

De Lissabon-doelstelling bepaalde dat de EU tegen 2010 de **grootste kenniseconomie ter wereld** moest worden. Het is nu echter al duidelijk dat we dit niet zullen halen.

Studies daaromtrent zijn eensgezind: onze universiteiten blijven te veel in zichzelf gekeerd, doen te weinig om een nieuw publiek aan te boren en hebben te weinig contacten met het bedrijfsleven. Afgestudeerden van Europese universiteiten kunnen daarom de internationale concurrentie niet aan. Ook het Europese secundair onderwijs gaat er niet voldoende op vooruit. Waar vroeger enkel de Verenigde Staten en Japan concurrenten waren op vlak van kennis, worden we nu ook door landen als China en India ingehaald. Zij investeren massaal in onderwijs en opleiding. China bijvoorbeeld wil enkele van haar universiteiten uitbouwen tot instellingen met een wereldreputatie.

Wil de Unie de Lissabon-doelstelling halen, dan moet ze dringend meer investeren in onderwijs.

E. Opdrachten

OPDRACHT 1: Het Levenslang Leren-programma

Binnen het Levenslang Leren-programma of LLP krijgen duizenden scholieren en studenten jaarlijks de kans om hun vleugels uit te slaan naar andere EU-landen.

Op de volgende pagina vind je een overzicht van de vier pijlers van het LLP. Kan je de juiste uitleg met het programma verbinden? Weet je ook naar wie het programma genoemd werd en welk voorbeeld ermee overeenstemt?

Comenius	1. Dit programma biedt studenten van universiteiten of hogescholen de kans om enkele maanden tot een jaar in het buitenland te studeren.	a. Deense filosoof die de grondlegger was van het volwassenenonderwijs.	1. Pieter studeerde tien maanden in Salamanca. Hij leerde er niet alleen vlot Spaans spreken, maar maakte ook kennis met jongeren uit heel Europa.
Leonardo da Vinci	2. Via dit programma kunnen leerlingen en/of leerkrachten uit het basisonderwijs en het secundair onderwijs op nascholing gaan naar het buitenland of een klasuitwisseling meemaken.	b. Nederlandse humanist die in vele Europese landen woonde en werkte.	2. Het VTI van Veurne zal twee jaar samenwerken met een school uit Spanje, Finland en Slovenië. Ze zullen materiaal uitwisselen over duurzaam bouwen.
Erasmus	3. Docenten en cursisten uit het volwassenenonderwijs kunnen bij dit Europese programma terecht voor steun voor internationale projecten.	c. Italiaanse 'homo universalis'. Hij was schilder, beeldhouwer, uitvinder en nog veel meer.	3. De cursisten van het Centrum voor Volwassenenonderwijs in Gent sturen verhalen door aan hun partners in Frankrijk en Italië. Zo leren ze niet alleen hun taal, maar worden ook vriendschapsbanden gesmeed.
Grundtvig	4. Jongeren of volwassenen kunnen met dit programma een buitenlandse stage doen. Er moet wel een duidelijke link zijn met hun (toekomstige) werksituatie.	d. Tsjechisch filosoof en pedagoog.	4. Leerlingen van de schoonheidsverzorging doen een stage in Finland om er meer te leren over saunatechnieken.

OPDRACHT 2: Erasmus

a) Heel wat Vlaamse studenten gaan met een Erasmus-beurs in het buitenland studeren. Toch grijpt niet iedereen die kans.

Kan je de voor- en nadelen van een Erasmus-uitwisseling uit onderstaande uitspraken halen?

Kan je zelf ook voor- of nadelen bedenken?

„Op die manier toon je de buitenwereld dat je je goed kunt aanpassen en contacten kunt leggen. Bovendien leren we Engels.” Jean-Jacques

„Tegenover toekomstige werkgevers hebben we zeker een voordeel. Voor sommige functies wordt zelfs geëist dat je buitenlandse ervaring hebt.” Simon

„Als je met Erasmus naar het buitenland gaat, dan moet je een hele administratieve rompslomp in orde maken en de vakken goed organiseren.” Liesje

„Je leert er bovendien veel andere dingen, vooral met mensen uit andere culturen omgaan.” Maaïke

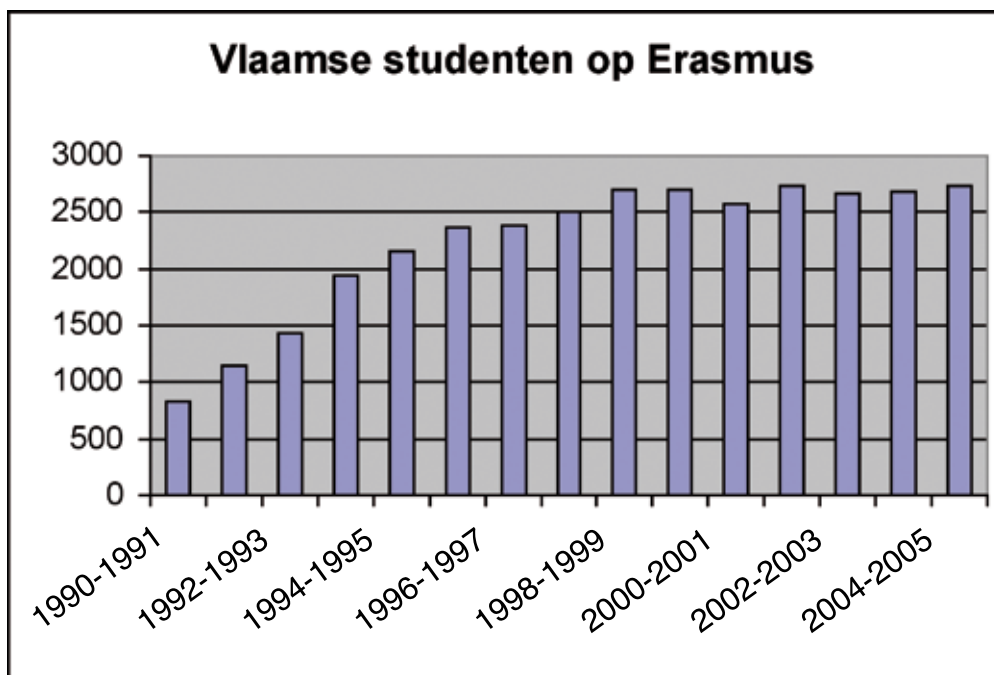
„Ik hoor van studenten die naar Madrid zijn geweest zeer enthousiaste verhalen. Maar ja, het moet te doen zijn. Er is niet alleen de hele papierwinkel. Het kost ook geld om naar het buitenland te gaan.” Bart

„Je leert er mensen vanuit heel Europa kennen. Grenzen worden vager.” Jean-Jacques

“Stel je eens voor dat ik aan een buitenlandse universiteit gebuisd zou zijn. Ik zou liever op Erasmus gaan als er minder druk op me ligt. Bijvoorbeeld om een Manama te halen, en al een diploma op zak heb.” Benedicte

Voordelen	Nadelen
-	-
-	-
-	-
-	-

- b) Op de grafiek vind je een overzicht van het aantal Vlaamse studenten dat jaarlijks met een Erasmusbeurs naar het buitenland trekt.
Welke evolutie valt er op? Hoe komt dit denk je?

- c) Zou je zelf graag een tijdje in het buitenland studeren? Waarom wel/niet?
d) Vind je het goed dat de Europese Unie zoveel geld spendeert aan uitwisselingen?

OPDRACHT 3: Hervorming hoger onderwijs

Om er voor te zorgen dat werkzoekenden makkelijker in een andere EU-lidstaat aan de slag kunnen, werd de bachelor-master structuur ingevoerd in het hoger onderwijs. Zo zouden diploma's uit verschillende Europese landen makkelijk met elkaar kunnen vergeleken worden.

- a) Hieronder vind je een aantal uitspraken van studenten. Duid telkens aan of het gaat over een uitspraak uit 1998 (het 'oude' systeem) of uit 2006 (BAMA-structuur).

1.	Gisteren heb ik mijn toelatingsexamen voor burgerlijk ingenieur afgelegd. Spannend, binnenkort weet ik of ik aan de opleiding mag beginnen.	
2.	Ik ben nog erg aan het twijfelen of ik nu Germaanse of Romaanse talen ga studeren.	
3.	In oktober start het academiejaar. Ik heb gekozen voor de opleiding Taal en Letterkunde en ga Engels en Spaans combineren.	
4.	Na mijn master in de Politieke Wetenschappen ga ik nog een Manama in Internationale Politiek doen.	
5.	Oef, na vier jaar heb ik eindelijk mijn diploma Wiskunde!	
6.	Vanaf mijn tweede jaar aan de universiteit kan ik een groot deel van mijn vakkenpakket zelf samenstellen.	
7.	Ik haalde voor het vak 'Geschiedenis van de Oudheid' slechts 9/20. Gelukkig slaagde ik voor al mijn andere vakken en hebben ze mij gedelibereerd.	
8.	Het grote verschil tussen universiteiten en hogescholen is dat hogescholen 'professionele bachelors' organiseren en universiteiten 'academische bachelors'.	
9.	In de richting kunstgeschiedenis hebben we ook in januari examens.	
10.	Ik ben gebuisd en moet mijn jaar overdoen. De vakken waar ik een 10/20 voor haalde, hoef ik gelukkig niet opnieuw te doen. Daar heb ik een 'creditatetest' voor.	

- b) Wat zijn volgens jou de voordelen van de nieuwe BAMA-structuur voor het hoger onderwijs? Zijn er ook nadelen?

CULTUUR

A. Inleiding

De Europese Unie is een lappendeken van talen en culturen. Op vlak van talen is het een unicum: nergens ter wereld worden zoveel talen gesproken op zo'n kleine oppervlakte. Ook de culturen zijn er heel divers: elk van de 27 lidstaten heeft een eigen geschiedenis, eigen gewoontes en gebruiken.

De Europese Unie beschouwt deze veelheid aan culturen als haar rijkdom. Bovendien behoren onze literatuur, muziek, schilderkunst, enz. tot het gemeenschappelijke culturele erfgoed in Europa. Het motto van de EU is dan ook: eenheid in verscheidenheid.

De rol van de Europese Unie op vlak van cultuur is eerder gering. Het beperkt zich tot het beschermen van ons cultureel erfgoed, nieuwe culturele initiatieven ondersteunen en het promoten van beide. Dat doet ze o.m. via het programma Cultuur, het Media-programma en het talenbeleid.

Het **programma Cultuur** wil er vooral voor zorgen dat de Europeanen elkaar en elkaars cultuur beter leren kennen.

Zo kiest de Unie sinds 1985 jaarlijks een of twee steden uit die een jaar lang de titel van Europese Culturele Hoofdstad mogen dragen. De steden krijgen de kans om hun cultureel erfgoed, maar ook andere Europese kunstenaars in de kijker te zetten.

Verder spoort het programma steden aan om te verbreederen met andere Europese gemeenten. Ondertussen werden al duizenden uitwisselingen tussen gemeenten op touw gezet.

De Unie sponsort ten slotte ook de 'Erfgoeddagen' die jaarlijks in heel Europa georganiseerd worden.

Maar dit is slechts een greep uit de vele projecten die op steun van het programma Cultuur kunnen rekenen.

Europa wordt overspoeld door Amerikaanse films. Om de Europese film te beschermen werd het **Media-programma** in het leven geroepen, dat de Europese film een financieel duwtje in de rug geeft. Ook Vlaamse filmmakers kunnen gebruik maken van deze Europese centen. Dit was bijvoorbeeld het geval voor de productie van 'De hel van Tanger'.

De richtlijn 'Televisie zonder grenzen' garandeert dan weer dat Europese tv-zenders het grootste deel van de zendtijd aan Europese producties besteden, zoals 'Kinderen van Dewindt' en 'Emma'.

De slogan 'eenheid in verscheidenheid' blijft geen dode letter binnen de Europese instellingen. Om de diversiteit aan talen en hun evenwaardigheid te benadrukken hanteert de Unie 23 officiële talen. In het Europees Parlement bijvoorbeeld kan elk parlementslid zijn/haar eigen taal spreken en wordt alles vertaald in de andere 22 talen. Andere manieren om de slogan in de praktijk te brengen zijn het feit dat alle EU-documenten in de officiële talen vertaald worden en dat de burgers het recht hebben om in hun eigen taal te worden aangesproken als ze contact hebben met de Europese overheid.

B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen

De invloed van de EU is voor veel Vlaamse organisaties die rond cultuur werken duidelijk voelbaar. Heel wat **culturele projecten** kunnen immers rekenen op financiële ondersteuning. Zo kregen bijvoorbeeld het festival Dranouter, het Gentse kunstencentrum Vooruit, het dansgezelschap Rosas en de Brusselse Muntchouwburg allemaal Europese centen.

Ook Antwerpen (1993), Brussel (2000) en Brugge (2002) konden genieten van Europese sponsoring toen zij de titel 'Europese Culturele Hoofdstad' toegewezen kregen. Hoewel dit evenement slechts één jaar duurt, heeft het duidelijk een positief effect gehad op de culturele en toeristische ontwikkeling van die steden.

Ook de **Vlaamse film** kan rekenen op Europese subsidies van het Media-programma. Deze worden door het Vlaams Audiovisueel Fonds verdeeld. De Europese Unie maakt ook geld vrij voor een netwerk van bioscopen, Europa Cinemas, die vooral Europese films vertonen. Cinema Lumière in Brugge, Sphinx en Studioscoop in Gent, Cartoon's in Antwerpen, Buda Kunstencentrum in Kortrijk en Cinema Zed in Leuven maken hier deel van uit.

C. Invloed van Vlaanderen op het Europese Beleid

Net omdat de **Europese fondsen** een belangrijke bijdrage leveren aan het Europese budget, volgt de Vlaamse Regering de evolutie van het Europese cultuurbeleid op de voet. Bij de bespreking van het Europese budget voor de periode 2007-2013 bleek dat slechts een klein percentage voorzien werd voor kleine en middelgrote cultuurprojecten. Toen greep Vlaanderen in. Dit zijn immers net de projecten die in Vlaanderen een beroep doen op Europese steun. Vlaanderen zocht en vond, samen met de andere Belgische gemeenschappen, steun bij andere lidstaten. Samen slaagden ze erin het Europese budget voor deze projecten serieus te verhogen.

Een andere verdienste van Vlaanderen op vlak van het Europese culturele beleid is de aandacht voor **vrijwilligerswerk**. Vrijwilligers zijn heel belangrijk voor het culturele leven in Vlaanderen en voor het jeugdwerk in bijzonder. Toen de Europese Unie in 2001 de krijtlijnen uitstippelde van haar jeugdbeleid, drong Vlaanderen er dan ook op aan om een passage op te nemen over het belang van vrijwilligerswerk.

D. Uitdagingen

Cultuurbeleid is hoofdzakelijk een zaak van de nationale lidstaten. Voor de Europese Unie is vooral een rol als geldschieter weggelegd. Maar omwille van de beperkte budgetten is ook deze rol gering. Het budget voor de komende zeven jaar is immers gedaald ten opzichte van de vorige periode. Dat betekent: minder geld voor o.m. de jumelages van Europese gemeenten en culturele projecten.

De vraag bij dit alles is nu of de EU meer aandacht moet schenken aan cultuurbeleid of als dit in de eerste plaats een **bevoegdheid van de lidstaten** moet blijven.

Een andere uitdaging voor de Europese Unie is het beschermen van de **Europese filmindustrie**. Omdat de Europese film niet zou weggeconcurrereerd worden door Amerikaanse blockbusters, pompt de Unie heel wat subsidies in deze sector. Volgens de VS doet de Unie aan concurrentievervalsing.

De filmindustrie is immers een gewone economische tak waar de regels van de vrijhandel moeten toegepast worden. De VS eist dus dat de subsidiëring stopgezet wordt, wat voor de Europese en Vlaamse film de doodsteek zou betekenen.

Onder druk van de EU heeft de UNESCO in 2005 een conventie ter bescherming van de culturele diversiteit aangenomen. Dit is echter niet juridisch afdwingbaar. Europa kan dus nog steeds veroordeeld worden door de Wereldhandelsorganisatie voor het niet respecteren van de vrijhandelsregels.

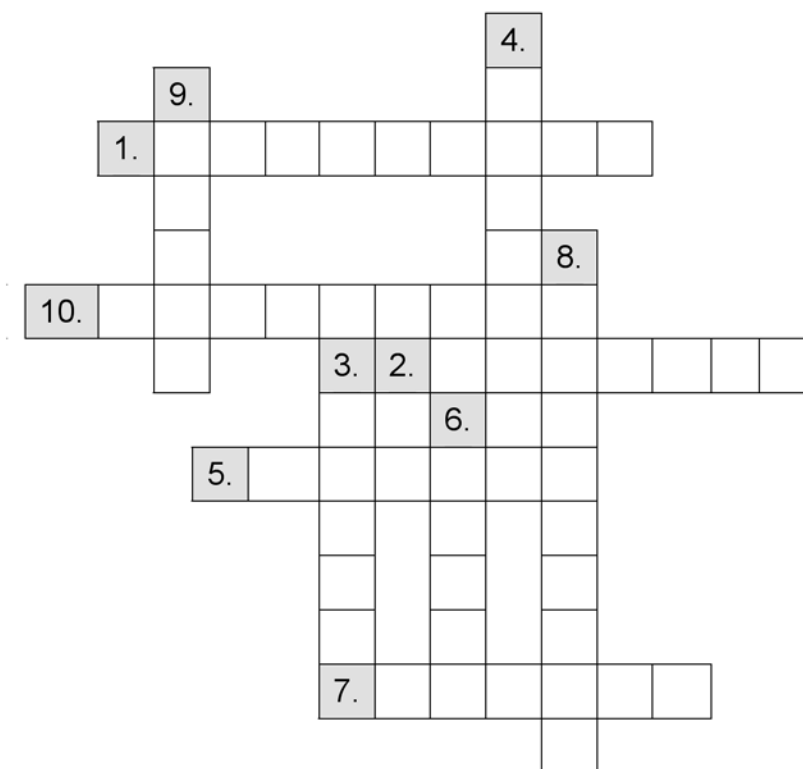
Vlaanderen hecht veel belang aan het betrekken van jongeren bij het culturele leven en eist hetzelfde van de Europese Unie. De Vlaamse minister voor Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel lanceerde daarom het voorstel om **een Europese jongerenpas** te creëren. Hiermee zouden jongeren voor een symbolisch bedrag (bv. 1 euro) toegang krijgen tot alle nationaal gesubsidieerde culturele instellingen. Het idee kon op heel wat enthousiasme rekenen bij de Europese collega's. Het moet wel nog verder uitgewerkt en besproken worden.

E. Opdrachten

OPDRACHT 1: Europese Culturele Hoofdsteden

a) Je vindt hier een overzicht van alle Europese Culturele Hoofdsteden van de voorbije tien jaar. Vul de ontbrekende steden aan in het kruiswoordraadsel.

1998	(1: hoofdstad van Zweden)
1999	Weimar
2000	(2: hoofdstad van België) (3: hoofdstad van Tsjechië) Avignon, Bologna, Helsinki, Kraków, Reykjavik, Santiago de Compostela
2001	(4: Portugese stad met een gelijknamige drank) en Rotterdam
2002	(5: Vlaamse stad die het Venetië van het Noorden genoemd wordt)
2003	Graz
2004	(6: Italiaanse stad die ook Genova genoemd wordt) en Rijsel
2005	Cork
2006	(7: derde grootste Griekse stad, gelegen aan de Golf van Patras)
2007	(8: hoofdstad van het kleinste buurland van België) (9: oude middeleeuwse Roemeense stad)
2008	(10: stad waar de Beatles vandaan kwamen en met een gelijknamige voetbalploeg uit de Premier League) en Stavanger

b) Dit artikel stond op 15 november 2006 in de krant. Wat vind je van de keuze van de Europese ministers van Cultuur? Vind je het een goede beslissing? Waarom wel/niet?

“Een eventuele toetreding van Turkije tot de Europese Unie lijkt nog ver weg, maar de culturele banden met het land kunnen alvast worden aangehaald. In 2010 mag de Turkse stad Istanbul zich officieel culturele hoofdstad van Europa noemen. Dat hebben de EU-ministers van Cultuur gisteren in Brussel beslist. Behalve Istanbul worden ook Essen (Duitsland) en Pécs (Hongarije) in 2010 culturele hoofdstad.”

OPDRACHT 2: de Europese film

De Europese Unie doet via het Media-programma heel wat inspanningen om de Europese film te promoten.

Hieronder vind je enkele affiches van Europese en Amerikaanse films. Plaats de affiches in de juiste kolom.

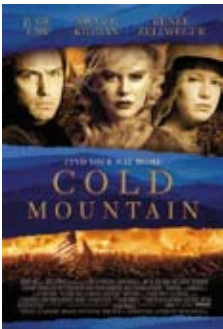
(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

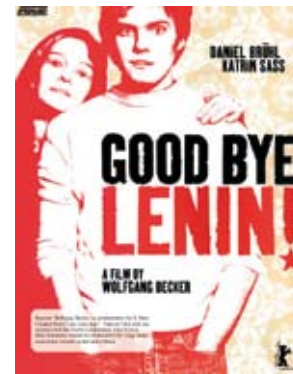
(6)

(7)

(8)

(9)

Europese films	Amerikaanse films

OPDRACHT 3: Europese talen

Doorheen de verschillende uitbreidingsgolven van de EU is ook het aantal werktalen fors toegenomen. Nu de Unie 27 lidstaten telt, zijn er al 23 officiële talen.

Kan je ze uit het rooster halen?

G	R	A	S	K	A	A	V	O	L	S	M	D	S	D	S
R	E	D	S	W	R	U	M	Q	A	L	F	U	U	S	R
I	P	O	R	T	U	G	E	E	S	H	V	I	E	N	A
E	H	N	E	S	L	O	V	E	E	N	S	T	K	A	A
K	C	V	I	M	V	P	T	R	E	I	G	S	E	A	G
S	S	T	S	E	G	L	E	I	T	C	K	F	P	I	L
D	I	H	L	N	E	D	E	R	L	A	N	D	S	L	U
E	H	O	N	G	A	A	R	S	A	E	P	E	R	A	B
E	C	R	L	L	N	W	P	V	M	O	T	F	E	T	G
W	E	O	T	E	A	A	O	F	R	A	N	S	M	I	F
Z	J	O	N	D	T	L	O	C	I	D	N	A	M	R	E
K	S	N	A	A	P	S	L	E	G	N	E	D	R	E	W
I	T	J	E	H	I	T	S	N	E	E	D	N	E	W	Z
R	O	E	M	E	E	N	S	N	I	F	E	A	T	L	I

MILIEU

A. Inleiding

De opwarming van de aarde, zure regen, waterverontreiniging,... Milieuvervuiling stopt niet aan de landsgrenzen. Milieubeleid is dus hét beleidsdomein bij uitstek waar grensoverschrijdende samenwerking broodnodig is. Als er een olietanker zinkt voor de kust van Spanje zal die olie ook de Franse stranden vervuilen. Door een ramp met een Tsjechische kerncentrale zullen ook giftige, radioactieve wolken naar Oostenrijk geblazen worden. Een Europees milieubeleid dringt zich dus op.

Bij het begin van de Europese samenwerking werd vooral aandacht geschonken aan de economie en het stimuleren van de handel, vaak ten koste van het milieu. Sinds de jaren '70 groeide het milieubewustzijn in Europa. De roep om meer aandacht voor het milieu was groot. Nu staan vier problemen op het voorplan van de EU: maatregelen tegen de klimaatverandering en voor het beschermen van de natuur en biodiversiteit. Verder maakt ze werk van volksgezondheid en het verkleinen van de afvalberg, samen met een duurzamer beheer van de natuurlijke hulpbronnen.

De **verandering van het klimaat** vormt één van de grootste uitdagingen voor de Europese Unie. Zeker nu de gevolgen van de opwarming van de aarde zich laten voelen. Aan de hand van een reeks maatregelen wil de EU uitstoot van broeikasgassen doen dalen. Zo vormt het Kyoto-protocol, dat de uitstoot van broeikasgassen wil verminderen, de leidraad bij het opstellen van strenge normen voor de uitstoot van CO₂ per lidstaat. Autofabrikanten worden verplicht schone en zuinige auto's te bouwen, huishoudapparaten moeten energie-efficiënt werken, onderzoek wordt verricht naar hernieuwbare energiebronnen, enz.

Anderzijds maakt de Europese Unie werk van natuurbescherming. Met de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrictlijn (1992) beschermt de Unie bepaalde natuurgebieden en zeldzame soorten. Het Zwin en de Kalmthoutse heide zijn voorbeelden van Vogelrichtlijngebieden. Deze moeten het vogelbestand in stand houden. Met de Habitatrictlijngebieden, zoals het Zoniënwoud en de Voerstreek, wil Europa de biodiversiteit in de EU-lidstaten behouden. Deze richtlijngebieden zijn ondertussen uitgegroeid tot een Europees netwerk van natuurgebieden, Natura 2000.

Dat **vervuiling** een zeer negatieve invloed heeft op onze **gezondheid**, is al langer geweten. De EU neemt maatregelen om schadelijke stoffen uit het leefmilieu te weren. De REACH-richtlijn moet er bijvoorbeeld voor zorgen dat minder schadelijke stoffen in ons milieu terecht komen. Bedrijven moeten voortaan immers aantonen dat hun product onschadelijk is voor mens en milieu voor het op de markt wordt toegelaten. Zeker verffabrikanten en autoconstructeurs, maar ook producenten van cosmetica- en schoonmaakproducten zullen de gevolgen van REACH voelen.

Ten slotte probeert Europa iets te doen aan de steeds groter wordende **afvalberg**. Milieubelastende verpakkingen worden zoveel mogelijk geweerd en recyclage wordt aangemoedigd. Zo zorgt Recupel er in België bijvoorbeeld voor dat afgedankte elektrische apparaten terug ingezameld en gerecycleerd worden.

De Unie doet dus heel wat inspanningen voor een beter milieu. Maar milieuproblemen aanpakken op Europees niveau volstaat niet. Een aanpak op wereldschaal dringt zich op. Tijdens internatio-

nale milieuconferenties treedt de EU daarom als één blok op en neemt ze steeds meer het voortouw. Zo was de EU de grootste pleitbezorger van het Kyoto-protocol.

B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen

De Europese Unie heeft een erg grote invloed op het Vlaamse milieubeleid: 70% van onze milieuwetgeving is immers Europees.

Eén voorbeeld is de **zwemwaterrichtlijn**. Om de gezondheid van de zwemmers te beschermen zijn de Europese lidstaten sinds 1976 verplicht het zwemwater aan de kust, in rivieren en meren te testen op vervuiling. Plaatsen die niet voldoen aan de kwaliteitseisen kunnen gesloten worden. Daarnaast wilde men ook de informatie aan zwemmers verbeteren. In de buurt van zwemwater worden borden geplaatst waarop de waterkwaliteit zal aangeduid staan. Het informatiesysteem zal er in de hele EU identiek uitzien. Voor Vlaanderen is deze nieuwe regel geen probleem. Onze regio was immers de eerste in Europa die op het strand zelf de kwaliteit van het zwemwater meldde.

Jaarlijks krijgen zwemvijvers of jachthavens die aan de strengste normen van de Europese Zwemwaterrichtlijn voldoen een milieukwaliteitslabel toegekend: **de blauwe vlag**. In Vlaanderen wordt de selectie gecoördineerd door de Bond Beter Leefmilieu. Een overzicht van de laureaten vind je op www.bondbeterleefmilieu.be/blauwevlag.

C. Vlaamse invloed op het Europese Beleid

Het Europese beleid is geen eenrichtingsverkeer. Dat bewijst de totstandkoming van de nieuwe **Europese batterijenrichtlijn** uit 2006. De oude Europese batterijenrichtlijn legde maximumgrenzen op voor het kwikgehalte in batterijen. De lidstaten werden bovendien verplicht om 'zoveel mogelijk' afgedankte batterijen en accu's in te zamelen en te recycleren.

De richtlijn bevatte echter enkele tekortkomingen: er werd niet vermeld om hoeveel batterijen het precies moest gaan en ze sprak enkel over batterijen en accu's die zware metalen bevatten. Daarom werkte Europa aan een herziening ervan.

Vlaanderen werkte heel actief mee aan de nieuwe versie van de richtlijn. Wij zijn immers koploper in Europa voor wat betreft de inzameling en recyclage van batterijen. Tijdens de besprekingen probeerde Vlaanderen de lat zo hoog mogelijk te leggen, zodat de Europese doelstellingen de Vlaamse zo veel mogelijk zou benaderen. Zo was het vooral onder Vlaamse druk dat, tien jaar na de inwerkingtreding van de richtlijn, 45% van de verkochte batterijen moeten ingezameld worden.

Niet alleen tijdens het wetgevende proces laat Vlaanderen zijn invloed gelden. Ook nu de richtlijn concreter wordt uitgewerkt door de nationale ambtenaren levert men heel wat input. Het Vlaamse inzamel- en recyclagesysteem zal bijvoorbeeld als modelsysteem voorgesteld worden aan de andere lidstaten.

D. Uitdagingen

De relatie economie - ecologie blijft een moeilijke evenwichtsoefening voor de EU. Toch heeft ze zichzelf ambitieuze doelstellingen opgelegd. Tegen 2012 wil ze de Kyoto-normen halen. In het internationale Kyoto-protocol maakten landen wereldwijd afspraken over de beperking van uitstoot van broeikasgassen. De Europese Commissie spoort de EU-lidstaten regelmatig aan om werk te maken van het behalen van die doelstelling. De EU kijkt ook al verder dan Kyoto. Onlangs stelden de Europese regeringsleiders ambitieuze klimaatdoelstellingen op voor de Europese Unie. Tegen 2020 moet de uitstoot van broeikasgassen nog verder ingeperkt worden, moeten de lidstaten meer energie besparen en moet een groot deel van onze energie uit hernieuwbare energiebronnen afkomstig zijn.

Vlaanderen wil dat de EU haar belofte houdt en zal erop toezien dat ze in de praktijk gebracht wordt. Tegelijkertijd wil Vlaanderen dat Europa geen onredelijke inspanningen vraagt van de lidstaten. In dichtbevolkte gebieden als Vlaanderen is een evenwicht vinden tussen economie en milieu heel moeilijk. De Vlaamse Regering wil dat Europa zoveel mogelijk milieumaatregelen neemt die voor alle lidstaten gelijk zijn. Zo wordt de concurrentiepositie van Vlaanderen niet in het gedrang gebracht.

E. Opdrachten

OPDRACHT 1: Europese richtlijnen en maatregelen

Verbind de Europese richtlijn of maatregel met de bijhorende uitleg.

1.	Vogelrichtlijn	a.	Dit is de naam van het Europese subsidieprogramma voor milieumaatregelen.
2.	LIFE+	b.	Dit pakket maatregelen gaat over de veiligheid van transport op zee. Zo mogen bijvoorbeeld enkel schepen met een dubbele wand rondvaren in de EU. Men wil daarmee het risico op lekken bij botsingen verminderen.
3.	Erika	c.	Dit keurmerk krijgen bedrijven wanneer ze op een goede manier aan milieumanagement doen.
4.	Zwemwater-richtlijn	d.	Lidstaten zijn verplicht beschermingsgebieden voor wilde vogels en trekvogels te creëren.
5.	Nitraatrichtlijn	e.	Deze richtlijn legt strenge normen op voor de kwaliteit van het zwemwater.
6.		f.	De lidstaten moeten minstens 50% van het verpakkingsmateriaal recycleren. Betaal je als producent een bijdrage voor de recyclage van je verpakking, dan mag je dit symbool op de verpakking plaatsen.
7.		g.	De EU wil het nitraatgehalte in het grondwater verminderen. Het Vlaamse Mestactieplan legt de landbouwers daarom strenge bemestingsregels op.

OPDRACHT 2: Ecologie en economie

“De industrie wijst erop dat een wereldwijde aanpak essentieel is. Alle industrielanden en alle opkomende landen - inclusief China, India, Brazilië - moeten in Kyoto stappen wil men doeltreffende oplossingen vinden. Europa mag niet verder op eigen houtje handelen: dat zou economische zelfmoord zijn.”

(Peter Claes van Fedichem (Federatie van Chemische Industrie) over de Kyoto-doelstellingen)

“De afspraken die de EU-leiders gemaakt hebben om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen moeten vervallen als de andere grote industrielanden zoals India, Brazilië en vooral de Verenigde Staten zich niet tot gelijke inspanningen verbinden.”

(Reactie van Rudi Thomaes, gedelegeerd bestuurder VBO (Verbond van Belgische Ondernemingen), na de Europese Top over klimaat in maart 2007)

“Tijdens de overgangperiode waarin Europa al vooruit gaat en andere grote landen nog geen maatregelen nemen, kan ons leiderschap op het vlak van leefmilieu de internationale concurrentiepositie ondermijnen voor een deel van Europa’s energie-intensieve industrieën.”

(Gunther Verheugen, Europees Commissaris voor Industrie)

- a) Welke belangengroep verdedigen Rudi Thomaes en Peter Claes?
- b) Wat is de mening van die belangengroep over de Kyoto-doelstellingen en de Europese klimaatdoelstellingen?
- c) Ga je akkoord met deze mening? Waarom wel/niet?
- d) Wat zegt Europees Commissaris Verheugen over dit probleem?

OPDRACHT 3: Taakverdeling tussen Europa en de lidstaten

- a) De Europese Unie mag zich enkel bezighouden met dié beleidsdomeinen waar ze een meerwaarde biedt. Hieronder vind je een aantal acties die met milieu te maken hebben. Wie moet ze volgens jou uitvoeren? Is dat de Europese Unie, Vlaanderen of de gemeente? Waarom?

1.	Er voor zorgen dat schepen geen olie lozen op zee.	
2.	Batterijen inzamelen en recycleren.	
3.	Taksen heffen op verpakkingsmateriaal.	
4.	Er voor zorgen dat de auto-industrie investeert in milieuvriendelijke wagens.	
5.	Er voor zorgen dat meer mensen het openbaar vervoer gebruiken en de wagen aan de kant laten staan.	
6.	De vuilnisophaling organiseren.	
7.	Normen opleggen voor de kwaliteit van ons water.	
8.	Natuurgebieden beschermen en onderhouden.	

- b) Ecotaksen werken volgens het principe 'de vervuiler betaalt'. Wie bijvoorbeeld meer energie, verpakking of benzine verbruikt, betaalt ook meer. Vind je dit een rechtvaardig principe?

MIGRATIEBELEID

A. Inleiding

De Europese Unie is één van de welvarendste en veiligste gebieden in de wereld. Geen wonder dat het een grote aantrekkingskracht heeft op mensen uit ontwikkelingslanden die een graantje van onze welvaart willen meepikken. Gastarbeiders waren lange tijd welkom in Europa om het vele werk op te vangen. Na de oliecrisis werd in 1974 echter een migratiestop ingesteld. Men wilde op die manier de deur gesloten houden voor economische migranten. Al gauw ontstond het beeld van 'Fort Europa'.

Maar door de illegale migratie, het verdwijnen van de grenscontroles in de EU en de toenemende vergrijzing rijst de vraag steeds meer of dit Fort Europa wel houdbaar is.

De Europese Unie legaal binnenkomen kan voor migranten niet meer. Velen proberen het dan maar op een illegale manier. Mensenhandelaars spelen daar handig op in en doen gouden zaken.

Door het wegvallen van de grenscontroles tussen de EU-lidstaten is het praktisch onmogelijk geworden om een eigen migratiebeleid te voeren. EU-burgers, maar ook migranten, kunnen zich vrij verplaatsen binnen de Unie. Ook al voert een lidstaat dus een streng migratiebeleid, door het vrij verkeer van personen kunnen er zich toch heel wat migranten komen vestigen.

Ten slotte worden alle lidstaten geconfronteerd met het probleem van de vergrijzing. Omdat de Europese bevolking sterk veroudert, neemt het aantal mensen die werken af. De komende jaren dreigt er een nijpend tekort aan arbeidskrachten te ontstaan. Volgens experts zijn we genoodzaakt (geschoolde) werknemers uit de rest van de wereld aan te trekken, indien we ons welvaartsniveau willen behouden.

Voor mensen die op de vlucht zijn voor oorlogen of vervolging blijft de deur van Fort Europa op een kier staan. Politieke vluchtelingen kunnen via de asielpprocedure toch op een legale manier Europa binnenkomen.

Sinds de jaren '90 groeit het besef dat een **gemeenschappelijke aanpak** van asiel en migratie nodig is. De EU-landen maken nu samen werk van het bestrijden van mensenhandel, betere controles aan de buitengrenzen van de EU en nauwere samenwerking met de landen van herkomst. Zo richtte men een gezamenlijk grensbewakingsagentschap, FRONTEX, op voor de bewaking van de buitengrenzen.

Toch is er van een echt Europees asiel- en migratiebeleid nog lang geen sprake. De beslissingen hierover moeten immers nog steeds met unanimititeit van stemmen genomen worden. Elk van de 27 lidstaten kan dus een besluit blokkeren. En het ziet er niet naar uit dat daar snel verandering in komt.

B. Europese verwezenlijkingen in Vlaanderen

De Europese verwezenlijkingen op vlak van migratiebeleid in Vlaanderen aantonen is niet eenvoudig. Asiel en migratie zijn in België immers federale bevoegdheden. Vlaanderen heeft enkel op vlak van het integratiebeleid bevoegdheid. De Europese Unie beschouwt de integratie van onderdanen van derde landen wel als een belangrijke uitdaging. Daarom stelde de EU richtsnoeren op waar de lidstaten rekening moeten mee houden bij de integratie van immigranten. Ze ondersteunt

de lidstaten ook financieel bij hun integratiebeleid.

Zo heeft de Europese Unie toch een invloed op het **Vlaamse inburgeringsbeleid voor nieuwkomers**. De VDAB ontvangt bijvoorbeeld Europese subsidies voor het organiseren van taalcursussen voor anderstalige nieuwkomers. Op die manier heeft de Europese Unie een onrechtstreekse invloed op het Vlaamse inburgeringsbeleid. Ook het Vlaamse Minderhedencentrum krijgt Europees geld voor enkele van haar projecten.

Een meer rechtstreekse invloed heeft Europa door de regels op het vrij verkeer van personen. Omdat er vrij verkeer van personen is in de Europese Unie, kunnen burgers van andere EU-lidstaten die naar België verhuizen, niet verplicht worden een inburgeringstraject te volgen. Personen van buiten de EU moeten dit wel doen.

C. Vlaamse invloed op het Europese Beleid

Aangezien asiel en migratie exclusieve federale bevoegdheden zijn, heeft Vlaanderen geen invloed op het Europese migratiebeleid. Omdat de bevoegdheden van de Europese Unie op vlak van het integratiebeleid zeer beperkt zijn, kan Vlaanderen hierop ook weinig invloed uitoefenen.

D. Uitdagingen

Migratie- en asielbeleid blijven op zich één grote uitdaging. Dat vertellen de vele dode migranten die jaarlijks op de Europese kusten aanspoelen. Vooral de zuidelijke landen, zoals Spanje en Italië, worden elke dag geconfronteerd met honderden migranten die op zoek zijn naar een betere toekomst. Deze landen smeken om een gemeenschappelijk Europees beleid. Maar de andere lidstaten staan niet te springen om hun steentje bij te dragen. Beslissingen op vlak van migratie- en asielbeleid moeten bovendien nog steeds met unanimititeit genomen worden. Dat blokkeert elke poging tot vooruitgang.

Toch hebben de EU-lidstaten goede bedoelingen. De **bewaking van de buitengrenzen** is niet enkel in de zuidelijke landen een probleem. Met de EU-uitbreidingen van 2004 en 2007 is de buitengrens van de Unie naar het Oosten opgeschoven. De nieuwe lidstaten krijgen heel wat financiële steun om illegale migratie tegen te gaan. Grenswachters worden opgeleid en er worden moderne technieken ingevoerd voor bijvoorbeeld het nemen van vingerafdrukken en het verwerken van persoonsgegevens. Het zal echter nog een tijd duren vooraleer de oostelijke grens van de Unie waterdicht zal zijn.

Op vlak van **migratiebeleid** werken de EU-lidstaten ook samen. Er wordt nagedacht over de invoering van migratiequota voor geschoolde migranten. Door opnieuw migranten toe te laten hoopt men de illegale migratie tegen te gaan en een antwoord te formuleren op de vergrijzing.

Tot slot wordt er gesleuteld aan een echt **Europees asielbeleid**. Daarbij werkt men aan een Europese asielprocedure en wil men minimumnormen voor het statuut van asielzoeker vastleggen. Als er gelijke regels gelden in de verschillende lidstaten, kunnen de landen niet meer tegen elkaar opbieden. Zo vermijdt men dat de migratie- 'last' aan elkaar wordt doorgeschoven.

E. Opdrachten

OPDRACHT 1:

Hieronder vind je een aantal problemen die zich in de Europese Unie stellen op vlak van asiel en migratie. In de tweede kolom vind je de maatregelen die de EU-lidstaten (wilden) nemen.

- Verbind het probleem met de juiste oplossing.
- Zoek daarna uit wat er uiteindelijk terecht gekomen is van de oplossing die de EU voorstelde (derde kolom). Welk probleem wordt hier duidelijk?

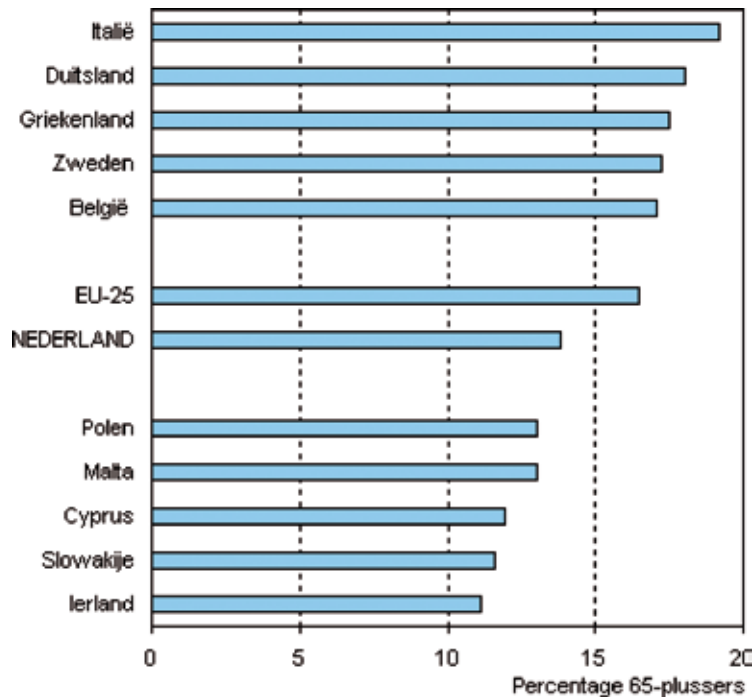
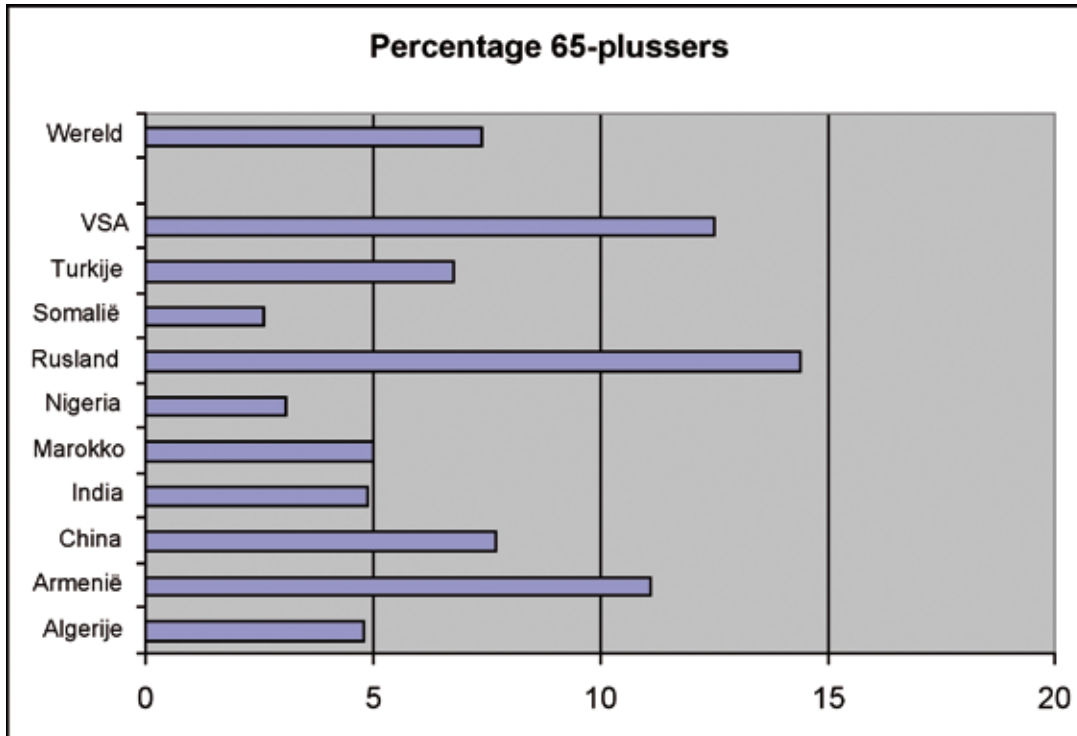
1.	Italië wil meer geld om de vluchtelingenstroom uit Afrika op te vangen.
2.	De Spaanse regering regulariseerde een half miljoen asielzoekers.
3.	Sinds de uitbreiding van 2004 is de oostelijke grens van de EU heel lang geworden.
4.	Asielzoekers doen aan asielshoppen. De lidstaat met de soepelste regels is het populairst.

a.	De lidstaten vragen om zoiets niet meer alleen te beslissen en eerst te overleggen met de andere landen. Wegens het vrij verkeer van personen heeft zoiets immers gevolgen voor de hele Europese Unie.
b.	De lidstaten werkten gezamenlijke regels uit over de erkenning van asielzoekers.
c.	De Europese Unie werkt aan een systeem van financiële compensatie voor de meest getroffen lidstaten.
d.	Het hoofdkantoor voor de nieuwe grensbewakingsdienst komt in Warschau.

1.	Nog maar zes lidstaten voerden de richtlijn in.
2.	De lidstaten raakten het niet eens. Vooral Duitsland, die het meest bijdraagt aan het Europese budget, ligt dwars.
3.	Alle lidstaten gingen akkoord.
4.	De ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken beslisten dit unaniem.

OPDRACHT 2:

- Bekijk onderstaande grafieken. Welk fenomeen bestudeert men hier?
- Is er een groot verschil tussen de EU-landen en de landen uit de rest van de wereld?
- Welke problemen brengt dit met zich mee voor de Europese Unie?
- Ken je mogelijke oplossingen?

Percentage 65-plussers, bron: CIA World Factbook

OPDRACHT 3: Knelpuntberoepen

De grenzen van de lidstaten blijven voorlopig dicht voor economische migranten van buiten de Unie. Binnen de Europese Unie is er in principe vrij verkeer van personen. Toch ontwierpen vele 'oude' lidstaten een overgangsregeling voor werknemers uit de nieuwe lidstaten. Zij kunnen er dus niet zomaar aan de slag. de oude lidstaten vreesden immers dat hun arbeidsmarkt zou overspoeld worden door goedkope arbeidskrachten.

- De meest gehoorde kritiek op deze overgangsregeling is dat er zo tweederangs EU-burgers ontstaan. Ga je akkoord met deze kritiek? Of vind je zo'n overgangsregeling goed? Waarom?
- België besliste dat vanaf 1 mei 2006 enkel werknemers die kunnen ingeschakeld worden voor knelpuntberoepen worden toegelaten. Wat zijn knelpuntberoepen?
- Mogen volgende personen volgens jou in België aan de slag? Oefenen ze m.a.w. een knelpuntberoep uit? Ken je nog andere voorbeelden?

1.	Pavel wil als wegenwerker aan de slag.	
2.	Martina zoekt een job als architecte.	
3.	Milan is dokter.	
4.	Petr werkt als verpleegkundige.	
5.	Lena is accountant.	
6.	Sofia is vertaler-tolk.	
7.	Catharina wil werken als leerkracht Engels.	
8.	Julia werkt als apothekersassistente.	
9.	Adam studeerde af als informaticus.	
10.	Karl wil aan de slag als bediende in een reisbureau.	

BIJLAGE 1:

OPLOSSINGEN

1. de Europese Unie: Hoe werkt dat?

Opdracht 1

1: Europees Parlement - 2: Europese Commissie - 3: Europees Hof van Justitie - 4: Europese Commissie - 5: Ministerraad - 6: Europese Raad - 7: Ministerraad - 8: Europees Parlement - 9: Europese Raad - 10: Ministerraad

Opdracht 2

a) 5 - 6 - 4 - 1 - 3 - 2

c) België is niet altijd de beste leerling uit de Europese klas. Ons land wacht vaak heel lang vooraleer Europese wetgeving omgezet wordt in nationale wetgeving. Meestal wordt de ingewikkelde staatsstructuur van België hiervoor als reden gegeven.

Andere redenen voor laattijdige omzetting van Europese regelgeving zijn: het feit dat belangengroepen de maatregel proberen tegengaan, de complexiteit speelt een snelle omzetting ook parten, enz.

Opdracht 3

1: c - 2: a - 3: d - 4: b

2. Economie en Onderzoek

Opdracht 1

1: personen - 2: kapitaal - 3: diensten - 4: goederen - 5: diensten - 6: goederen - 7: personen - 8: diensten - 9: personen - 10: kapitaal

Opdracht 2

a) Enkele voordelen:

- Je hoeft geen vreemd geld meer aan te kopen als je reist naar een andere EU-lidstaat en dus ook geen wisselkosten meer betalen.
- Je kunt makkelijk prijzen vergelijken in andere euro-landen.
- Het maakt financiële transacties tussen Europese bedrijven gemakkelijker en goedkoper.

Enkele nadelen:

- De lidstaten kunnen geen eigen muntbeleid meer voeren.
- De euro-landen moeten zich houden aan het stabiliteitspact (economische normen om de economie van de lidstaten gezond te houden). Daardoor wordt de economische groei aan banden gelegd. De overheidsschuld van een lidstaat mag bijvoorbeeld niet te groot zijn, wat grote investeringen in tewerkstellingsprojecten belemmert.
- We verliezen een stukje van onze nationale eigenheid.

b) Groot-Brittannië: wil de sterke pond niet opgeven; Zweden: hield een referendum waarbij de bevolking tegen de invoering van de euro stemde; Denemarken. Bij deze drie landen zijn de vrees voor inflatie en het verlies van nationale eigenheid de hoofdredenen voor het afwijzen van de euro.

c) 1: juist - 2: fout - 3: juist - 4: juist - 5: fout

- d) 1: Polen - 2: Bulgarije - 3: Groot-Brittannië (Britse pond), Cyprus (Cypriotische pond) - 4: Roemenië - 5: Letland - 6: Litouwen - 7: Tsjechië (Tsjechische Kroon), Zweden (Zweedse kroon), Denemarken (Deense kroon), Estland (Estse kroon) en Slovaakije (Slovaakse kroon) - 8: Maltese lire

Opdracht 3

- a) Lissabon-doelstelling: de EU moet de meest competitieve en dynamische kenniseconomie ter wereld worden.
 b) wetenschappelijk onderzoek en technologische ontwikkeling
 c) De VS en Japan investeren meer in starters en hebben meer universitair geschoolden in binnen- en buitenland.
 e) 1: c - 2: a - 3: d - 4: e - 5: b

3. Landbouw en Visserij

Opdracht 1

- a) 1: men wil het melkverbruik aanmoedigen - 2: de Vlaming eet vooral zalm, pladijs, kabeljauw en tong. De campagne moedigt ons aan ook andere vissoorten te eten. - 3: men wil duidelijk maken dat ons voedsel streng gecontroleerd wordt en dus veilig is.
 b) 1: c - 2: b - 3: d - 4: a

Opdracht 2

- a) Gordon Brown: de landbouwsubsidies van de EU moeten afgeschaft worden; Gert Engelen: de EU moet een eerlijk landbouwbeleid voeren d.w.z. haar eigen landbouwers beschermen, zonder schade te berokkenen aan de landbouw in de derde wereld; Noël Devisch: de EU moet haar landbouw beschermen.
 b) Groot-Brittannië is een netto-betaler in de EU. Sinds Thatcher's beroemde uitspraak 'I want my money back' ijveren de Britten ervoor minder te moeten bijdragen. Een afbouw van het landbouwbeleid betekent voor hen dus minder betalen.
 c) Indien de EU haar landbouw niet zou beschermen, zou de Europese markt overspoeld worden door goedkope landbouwproducten uit de derde wereld. Voor onze boeren zou het dan nog moeilijker worden om te overleven.
 d) De consument en de voedingsindustrie.
 e) Het Europese landbouwbeleid maakt de landbouw in veel derde wereldlanden kapot, vooral omwille van de dumpingpraktijken.

Opdracht 3

- 1: waar
 2: waar. De EU legt beperkingen op visvangst vast, om de visbestanden te beschermen. De Noren willen niet weten van de vangstquota.
 3: niet waar. 40% van het Europese budget gaat naar landbouw.
 4: waar. EU richtlijnen bepalen hoeveel nitraat er in de bodem mag aanwezig zijn. Vlaanderen stelde daarop een mestactieplan op dat vastlegt waar, wanneer en hoeveel mest mag worden uitgereden.
 5: waar.
 6: niet waar. De EU hecht veel belang aan dierenwelzijn. Ze verplicht de landbouwers daarom voldoende hooi en stro in een varkensstal te voorzien. Over speelgoed rept de Europese regelgeving met geen woord.

- 7: niet waar. Dit is een verzinsel van de Britse tabloids.
 8: niet waar. Elk ei dat in de EU geproduceerd wordt, krijgt een code. Deze informatie beperkt zich tot het soort houderij-systeem, het land van oorsprong en de houdbaarheidsdatum.
 9: waar. De Europese Unie promoot biologische landbouw.
 10: niet waar. Niet alle landbouwers binnen de EU kunnen rekenen op subsidies. Deze zijn er enkel voor rundveehouders en akkerbouwers.

4. Regionaal Beleid

Opdracht 1

1. cohesiefonds - 2. efro - 3. cultured - 4. cofinanciering - 5. scheldemonst - 6. planarch - 7. Roemenië - 8. Limburg - 9. structuurfondsen - 10. Open.call - 11. egoïsme - 12. interreg - Te zoeken woord: solidariteit

Opdracht 2

- Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO): 3 - b
- Europees Sociaal Fonds (ESF): 1 - a
- Cohesiefonds: 2 - c

5. Mobiliteit

Opdracht 1

- a) 1: e - 2: c - 3: a - 4: b - 5: d
 b) De TEN-T's maken de afstanden binnen de EU korter. Dat heeft niet alleen zijn voordelen voor de bedrijfswereld, maar ook voor de gewone burger.

Opdracht 2

- a) 1: richtlijn - 2: aanbeveling - 3: richtlijn - 4: financiële steun - 5: richtlijn - 6: aanbeveling - 7: richtlijn - 8: financiële steun - 9: financiële steun - 10: aanbeveling

Opdracht 3

- a) Externe factoren, zoals hoge brandstofprijzen, ontmoedigen het autogebruik

6. Sociaal Beleid

Opdracht 1

- a) 1: a - 2: c - 3: b
 b) Economie, welvaart en werkgelegenheid ontwikkelen zich veel beter in de VS dan in de eurozone.
 De Amerikaanse economie creëert heel wat werkgelegenheid en dat is volgens Marc De Vos nog steeds de beste sociale bescherming.

Opdracht 2

- a) 1: d - 2: a - 3: b - 4: c
 b) 1: EU - 2: nationaal - 3. EU - 4: nationaal - 5: EU

7. Onderwijs

Opdracht 1

Comenius: 2 - d - 2
 Leonardo da Vinci: 4 - c - 4
 Erasmus: 1 - b - 1
 Grundtvig: 3 - a - 3

Opdracht 2

a) Voordelen:

- Je toont aan dat je zelfstandig bent en je goed kunt aanpassen in een nieuwe situatie
- Je leert omgaan met mensen uit andere culturen
- Je krijgt de kans je talenkennis bij te schaven

Nadelen:

- Wil je op Erasmus gaan, dan kan je een beurs aanvragen. Dit brengt wat papierwerk met zich mee en volstaat niet.
- Indien je niet slaagt, moet je in de vakantie terugkeren om herexamens te maken.
- Je moet alle vakken goed plannen, zodat je de nodige studiepunten behaalt.

c) Aanvankelijk steeg het aantal Erasmus-studenten heel snel, maar nu lijkt de evolutie te stabiliseren. Dit heeft te maken met verschillende elementen: het aantal beurzen is beperkt, studenten willen nog genieten van hun tijd samen met hun medestudenten, ze kunnen hun vriend(-in) niet missen, enz.

Opdracht 3

a) 1: 1998 (het toelatingsexamen is afgeschaft) - 2: 1998 - 3: 2006 - 4: 2006 - 5: 1998 (de opleiding Wiskunde duurt nu 5 jaar) - 6: 2006 - 7: 1998 - 8: 2006 - 9: 2006 - 10: 2006.

8. Cultuur

Opdracht 1

a) 1. Stockholm - 2. Brussel - 3. Praag - 4. Porto - 5. Brugge - 6. Genua - 7. Patras - 8. Luxemburg 9. Sibiu - 10. Liverpool

Opdracht 2

Europese films: 1, 2, 5, 6 en 9
 Amerikaanse films: 3, 4, 7 en 8

Opdracht 3

Bulgaars, Deens, Duits, Engels, Ests, Fins, Frans, Grieks, Hongaars, Iers, Italiaans, Lets, Litouws, Maltees, Nederlands, Pools, Portugees, Roemeens, Slovaaks, Sloveens, Spaans, Tsjechisch, Zweeds

9. Milieu

Opdracht 1

a) 1: d - 2: a - 3: b - 4: e - 5: g - 6: c - 7: f

Opdracht 2

- a) Peter Claes: chemische industrie; Rudi Thomaes: Belgische ondernemingen
- b) De Kyoto-doelstellingen hebben enkel zin als ze wereldwijd toegepast worden. Het is concurrentieel nadelig als we ze enkel binnen de EU willen halen.
- d) De commissaris sluit zich aan bij het standpunt van de belangengroepen, zeker voor wat de energie-intensieve industrieën betreft.

10. Migratiebeleid**Opdracht 1**

- a) 1: c en 2 - 2: a en 4 - 3: d en 3 - 4: b en 1
- b) Beslissingen over asiel- en migratiebeleid moeten nog steeds met unanimiteit genomen worden. Elke lidstaat heeft vetorecht en kan dus een beslissing blokkeren. Dat zorgt ervoor dat er weinig vooruitgang geboekt wordt in dit beleidsdomein.

Opdracht 2

- a) de vergrijzing
- b) De EU-bevolking is veel sterker vergrijst dan de rest van de wereld.
- c) De vergrijzing stelt vooral onze sociale zekerheid op de proef en het aantal arbeidskrachten daalt, zodat we geconfronteerd worden met knelpuntberoepen.
- d) Her- of bijscholen van werklozen of het gericht toelaten van migranten zou een oplossing kunnen zijn voor de knelpuntberoepen. Meer werkgelegenheid en welvaart creëren is immers een basisvereiste om ons sociaal systeem betaalbaar te houden.

Opdracht 3

- b) Knelpuntberoepen zijn beroepen waarvoor men niet genoeg werkkrachten vindt op de eigen arbeidsmarkt om de openstaande vacatures in te vullen.
- c) 1: ja - 2: ja - 3: nee - 4: ja - 5: ja - 6: nee - 7: nee - 8: ja - 9: nee - 10: ja

BIJLAGE 2:

DE MINISTERS VAN DE VLAAMSE REGERING EN HUN BEVOEGDHEDEN

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN, LANDBOUW, ZEEVISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID

is, als minister-president, bevoegd voor:

- het algemeen regeringsbeleid
- het algemeen communicatiebeleid
- de interne audit
- de coördinatie van het algemeen begrotingsbeleid
- de coördinatie van de werking van het Vlaams overheidsapparaat
is, als Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, bevoegd voor:
- de staatshervorming en de institutionele aangelegenheden
- het landbouwbeleid en de zeevisserij
- en het plattelandsbeleid

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, ONDERNEMEN, WETENSCHAP, INNOVATIE EN BUITENLANDSE HANDEL

is bevoegd voor:

- het wetenschappelijk onderzoek
- het Bijzonder Onderzoeksfonds en het projectmatig wetenschappelijk onderzoek door de hogescholen (samen met de Vlaamse minister bevoegd voor het onderwijs)
- het technologisch innovatiebeleid
- het economisch beleid
- de verkrijging, aanleg en uitrusting van gronden voor industrie, ambachtswezen en diensten, of van andere onthaalinfrastucturen voor investeerders
- het afzet- en uitvoerbeleid, de in-, uit- en doorvoer van wapens
- het aantrekken van buitenlandse investeringen
- de aanmoediging van de vorming van navorsers

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN WERK, ONDERWIJS EN VORMING

is bevoegd voor:

- het tewerkstellingsbeleid
- de beroepsomscholing en -bijscholing
- het onderwijs
- het Bijzonder Onderzoeksfonds en het projectmatig wetenschappelijk onderzoek door de hogescholen (samen met de Vlaamse minister bevoegd voor het wetenschappelijk onderzoek)
- de voorschoolse vorming in de peuterscholen
- de post- en parascolaire vorming
- de sociale promotie
- de basiseducatie voor laaggeschoolde volwassenen
- het volwassenenonderwijs
- de studiefinanciering
- de leerlingenbegeleiding
- het medisch schooltoezicht
- het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel in het onderwijs
- de beroepsopleiding
- de omscholing en de herscholing van mindervaliden
- de coördinatie van het beleid met betrekking tot de Vlaamse Rand rond Brussel

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

is bevoegd voor:

- de bijstand aan personen met betrekking tot het gezinsbeleid
- het beleid inzake maatschappelijk welzijn
- het doelgroepenbeleid (personen met een handicap, gedetineerden, zorgverzekering, kansarmoede)
- het ouderenbeleid
- de jeugdbescherming
- het gezondheidsbeleid

VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

is bevoegd voor:

- de financiën en de begrotingen
- de fiscaliteit
- de gewestelijke aspecten van het kredietbeleid
- het economisch overheidsinstrumentarium
- de ruimtelijke ordening

VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, JEUGD, SPORT EN BRUSSEL

is bevoegd voor:

- de culturele aangelegenheden
- het filmbeleid
- de lichamelijke opvoeding
- de coördinatie van het kinderrechtenbeleid
- de coördinatie van het beleid met betrekking tot Brussel-Hoofdstad

VLAAMS MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BUITENLANDS BELEID, MEDIA EN TOERISME

is bevoegd voor:

- het buitenlands beleid en de Europese aangelegenheden
- de ontwikkelingsamenwerking
- het algemeen beleid inzake personeel, organisatieontwikkeling, de facilitaire dienstverlening, het vastgoedbeheer en inzake de informatie- en communicatietechnologie in de diensten van de Vlaamse Regering en de Vlaamse instellingen
- het reguleringsmanagement
- de administratieve vereenvoudiging
- het e-government
- de gewestelijke aspecten inzake de overheidsopdrachten en de erkenning van aannemers
- het mediabeleid en het toerisme

VLAAMS MINISTER VAN OPENBARE WERKEN, ENERGIE, LEEFMILIEU EN NATUUR

is bevoegd voor:

- de openbare werken
- het leefmilieu en het waterbeleid
- de landinrichting en het natuurbehoud
- het energiebeleid

VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, STEDENBELEID, WONEN EN INBURGERING

is bevoegd voor:

- de huisvesting
- de binnenlandse aangelegenheden
- het inburgeringsbeleid

VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT, SOCIALE ECONOMIE EN GELIJKE KANSEN

is bevoegd voor:

- het mobiliteitsbeleid
- de sociale economie
- de coördinatie van het gelijkheidsbeleid en de genderproblematiek

COLOFON

Samenstelling

Stichting Ryckvelde vzw

Met medewerking van de verschillende beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid, de Vlaamse vertegenwoordiging bij de Belgische Permanente Vertegenwoordiging bij de EU, het kabinet van de Vlaamse minister van Buitenlands Beleid

Verantwoordelijke uitgever

Diane Verstraeten

Boudewijnlaan 30

1000 Brussel

Grafische vormgeving

Diensten voor het algemeen regeringsbeleid

Afdeling Communicatie

Ingrid Van Rintel

Druk

Departement Bestuurszaken, afdeling Facilitair management,
digitale drukkerij

Uitgave

Mei 2007